Тошкент ҳақиқати

№ 155 (10.404).
1992 йил 7 ноябрь шанба
Баҳоси 3 сўм.

1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН НАШР ЭТИЛМОҚДА.

Вилоят ижтимоий–сиёсий газетаси

СЕШАНБА, ПАЙШАНБА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ.

Шароф Рашидов таваллудининг 75 йиллиги

ХАЛҚ ЭҲТИРОМИ

Шароф Рашидов ҳайкалининг очилиш маросими.

Суратказ Р. ЖУМАНИЕЗОВ.

Шароф Рашидов юбилейи арафасида Ўзбекистон пойтахтида шу таниқли давлат ва жамоат арбоби, ёзувчи ва ажойиб инсон ҳайкали ўрнатилди.

Тошкентнинг гуллаб яшнаши унинг номи билан чамбарчас боғлиқдир. Ш. Рашидов даврида Тошкент замонавий гўзал пойтахт бўлиш билан бир қаторда тинчлик ва дўстлик шаҳрига айланди. 5 ноябрь куни меҳнат жамоалари ҳамда жамоатчилик вакиллари, уруш ва меҳнат фахрийлари, Ш. Рашидов оиласи аъзолари шу воқеага бағишланган митингга келдилар.

Митингни Тошкент шаҳар Ҳокими А. И. Фозилбеков очди. Мусиқа оҳанглари аста-секин таралмоқда. Фахрий қоровул саф тортган. Ш. Рашидов таваллудининг 75 йиллигини ўтказиш юбилей комиссиясининг раиси, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамаси раисининг биринчи ўринбосари И. Ҳ. Жўрабеков ҳайкал ёнига боради. Ҳайкалга ёпилган енгил мато оҳиста тушади. Тўплангланлар кўз ўнгида Ш. Рашидов ҳайкали намоён бўлади.

Ҳайкалтарош Я. Шапиро билан меъмор М. Расулов республика раҳбарини ҳаётлигида қандай бўлса, шундайлигича тасвирлашга ҳаракат қилишган: дарҳақиқат, у турмуш сабоғини олиб камолга етган инсон, ўлкамиздаги ҳар бир меҳнаткашнинг қадрдони, айни пайтда воқеликнинг олмос қирраларини илғаб олган, инсон руҳиятининг тебранишларини теран ҳис этадиган мутафаккир, адиб эди.

Митингда сўзга чиққан шаҳар фахрийлар кенгашининг раиси Т. Содиқов, «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг устаси Н. Белозеров, Ўзбекистон ХДП Марказий кенгашининг биринчи котиби М. Расулов ва бошқалар Шароф Рашидовга хос бўлган фазилатларни — унинг инсонпарварлигини, ноёб ташкилотчилик қобилиятини, муштарак мақсадга эришиш йўлида одамларни бирлаштира олишини таъкидлаб ўтдилар. Республика қишлоқ хўжалиги ва саноатини ривожлантиришга у бебаҳо ҳисса қўшди. Ш. Рашидов турли миллатга мансуб кишиларнинг бир оила фарзандларидек аҳил-иноқ яшашлари учун бутун истеъдоди ва куч-ғайратини сарфлади, бетимсол Ўзбекистон — бизнинг муштарак ватанимиздир, деб уқтирарди. У ана шу она юртимизнинг камол топиши, фани, санъати ва маданиятининг равнақ топиши учун элни сафарбар этди.

Митингда Шароф Рашидовнинг беваси Х. Рашидова сўзга чиқди.

Митинг қатнашчилари Шароф Рашидовнинг пок номини тиклашга қарор қилган республика президенти ва ҳукуматининг саъй-ҳаракатларига юқори баҳо бердилар.

Ўзбекистон республикасининг Президенти, ҳукумати ва олий кенгаш номидан, шунингдек юбилей комиссияси, Тошкент ҳокимияти номидан ҳайкал пойига саватчаларда гуллар қўйилди. Меҳнат жамоалари, жамоат ташкилотлари, шаҳардаги районларнинг вакиллари, Ш. Рашидов оиласи аъзолари атоқли давлат ва жамоат арбобига эҳтиромлари рамзи сифатида гуллар қўйдилар.

Митингда Ўзбекистон Республикаси Олий кенгашининг раиси Ш. Йўлдошев, республика Бош вазири А. Муталов, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги давлат котиби Р. Ражабов, Олий кенгаш раисининг ўринбосари Б. И. Бугров, Бош вазир ўринбосарлари М. Қорабоев, Э. Самандаров, К. Тўлаганов, Қ. Ҳаққулов, Б. Ҳамидов, Олий кенгаш комитетларининг раислари иштирок этдилар.

Т. БОТИРБЕКОВ, В. ДРАЧЕВ,
ЎзА мухбирлари.

ОЛМАОТАДА БЎЛИБ ЎТГАН УЧРАШУВДА ДАВЛАТ РАҲБАРЛАРИ ТОЖИКИСТОНДАГИ УРУШНИ ТЎХТАТИШНИНГ АМАЛИЙ ЙЎЛЛАРИНИ БЕЛГИЛАШДИ

Тожикистондаги аҳволни шошилинч равишда муҳокама қилиш, қирғинни тўхтатиш юзасидан аниқ чора-тадбирларни ишлаб чиқиш учун Олмаотага йиғилган давлат бошлиқларининг учрашуви тез тугаган бўлса ҳам, жуда самарали бўлди.

Бу учрашув 4 ноябрь куни Олатов этагидаги ҳукумат биносида бўлди. У Тожикистон раҳбариятининг илтимосига биноан ўтказилди. Учрашувда Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. А. Каримов, Қозоғистон Президенти Н. А. Назарбоев, Қирғизистон Президенти А. А. Ақаев, Россия Федерацияси ташқи ишлар вазири А. В. Козирев ва Тожикистон Республикасининг Президенти вазифасини ижро этувчи А. И. Искандаров қатнашдилар.

... Энди бундай давом этиши мумкин эмас. Давлат раҳбарларининг ёпиқ тарзда ўтказилган суҳбати умумий руҳини лўнда қилиб шундай таърифласа бўлади. Куни кеча гуллаб-яшнаб турган тоғли ўлкада минг-минглаб гуноҳсиз қурбонларни, ўн минглаб қочоқларни кўриш мумкин, давлат ҳокимияти бутунлай издан чиқиб, ақидапарастларнинг бедодлиги тобора кучайиб бормоқда. Бу учрашув ўтказилишини кўпданоқ кутган эдик. Баъзи оммавий ахборот воситалари мазкур учрашув ҳафтанинг бошларида ўтказилиши лозимлигини хабар қилишгани маълум. Аммо улар шошқалоқлик қилишган эди. Бу хусусда президентларнинг ўз фикри бор эди.

Бир талай мураккаб, сиёсий жиҳатларни ҳал қилиш зарурлиги маълум бўлиб қолди. Аввал Президент Ислом Каримовнинг шахсий вакили Эронга бориб, у ерда мамлакат раҳбариятининг Тожикистон Республикаси ички ишларига аралашмаслик ҳақидаги ваъдасини олиб келди. Учрашув арафаси 4 ноябрь куни Теҳрондан қайтган Нурсултон Назарбоев Эрон Ислом Республикасининг Президенти Али Акбар Хошими Рафсанжони билан ҳукуматлараро битим имзолади, ўша муҳим жиҳат битимда алоҳида банд тарзида писанда қилиб қўйилди.

Хўш, Олмаотада қандай масалалар муҳокама қилинди? Аслида бу масалалар биродаркушлик урушини тўхтата оладиган чора-тадбирларнинг бутун бир мажмуидан иборат. Қон тўкишни тўхтатиш, Тожикистондаги турли гуруҳлар, партиялар ва ҳаракатлар вакилларининг музокара бошлаши — бош масаладир. Нурсултон Назарбоев журналистлар ҳузурида сўзлаган нутқида айтганидек, мустақил давлатнинг ишларига ташқаридан ҳарбий аралашувга йўл қўйиб бўлмайди. Бироқ, давлат ҳокимияти бутунлай издан чиққан бир шароитда фақат тинчликсевар, кучларгина қирғинни тўхтатиши мумкин. Буни англаган ҳозирги Тожикистон раҳбарияти ҳам ёрдам сўраб, Қозоғистон, Ўзбекистон, Қирғизистон ва Россия Федерациясига мурожаат этди. Шу муносабат билан бу ерда Россиянинг Тожикистонда жойлаштирилган 201-дивизияси алоҳида аҳамиятга эга эканлиги таъкидланмоқда. Дивизия тўла-тўкис бетараф турибди, унинг шахсий таркиби ўз осойишталиги ва сабр-матонати билан барқарорлаштирувчилик вазифасини ўтамоқда. Шу сабабли мазкур қисм негизида ҳамдўстликнинг коллектив хавфсизлик кенгаши таркибига кирувчи давлатлардан иборат тинчликсевар кучлар тузиш зарур, деб топилди. Дивизияни иккала томонга бўйсундириш ҳақидаги таклифни давлат бошлиқлари ҳозирги вазиятда ноўрин деб топдилар.

Тожикистоннинг Афғонистон билан чегаралари масаласида ҳамма томон якдил бўлди: бу чегараларни зудлик билан мустаҳкамлаш зарур. Бунинг учун ҳамма имкониятлар борлиги равшан.

Давлат ҳокимиятини тиклаш энг мураккаб ва нозик муаммо бўлиб келгани ва шундай бўлиб қолаётгани табиий. Айни мазкур ҳокимиятнинг йўқлиги оқибатида мана шу мудҳиш бедодлик бошланган эди. Учрашувда шундай қарор қабул қилинди: Тожикистон Республикасининг Президенти вазифасини ижро этувчи А. Искандаровнинг таклифи асосида тоғли мамлакатда Давлат кенгашини тузиш зарур, унинг таркибига ўзаро курашаётган барча партиялар, ҳаракатлар, гуруҳлар ва минтақаларнинг вакиллари киритилиши лозим. 20 ноябрдан кечиктирилмай, Тожикистон Олий Кенгашининг сессияси ўтказилиб, унда Давлат кенгашининг таркиби тасдиқланиши, унга расмий мақом берилиши лозим. Журналистлар билан учрашувда президентлар таъкидлаб ўтганларидек, агар зарурат туғилса, улар сессия ишида шахсан қатнашишга тайёрдирлар. Шундан кейин эса миллий иноқлик ҳукумати бутун ҳокимиятни қўлга олиши керак.

Ҳозирча қўшни республикага Қозоғистон, Қирғизистон, Ўзбекистон ва Россия Федерацияси президентларининг расмий вакиллари сифатида ташқи ишлар вазирларининг ўринбосарлари юборилади. Улар мутахассислар гуруҳлари билан биргаликда инсонийлик ёрдами — озиқ-овқат, ёқилғи-мойлаш материаллари, дори-дармонни тақсимлаш билан шуғулланадилар, бошқа масалаларни ҳал этишда Тожикистон раҳбариятига кўмаклашадилар.

Тожикистонда содир бўлган воқеаларни олдиндан пайқаш мумкин эди, — деб ҳисоблайди Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов. — Кўп минглаб кишиларнинг ёстиғини қуритган биродаркушлик урушини маҳаллий можаро деб бўлмайди. Бу фожиали воқеалар Ўрта Осиё —Қозоғистон минтақасигагина эмас, Россияга ҳам салбий таъсир ўтказиши мумкин. Қўшни республикада қалтис аҳвол вужудга келди. Бинобарин, у ердаги вазиятни биргаликдаги куч-ғайратлар билангина барқарор этиш мумкин. Афсуски, ижтимоий фикрни шакллантиришга бир қанча оммавий ахборот воситаларининг вакиллари ҳам салбий ҳисса қўшдилар. Сўнгги вақтгача журналистлардан ҳеч ким у ерда рўй бераётган воқеаларни аниқ ва вазмин таҳлил эта олмади. Бунинг устига, муҳолифатчиларни «Ислом демократлари» деб атадилар. Бу демократларнинг қилғиликларини ҳозир ҳамма кўриб турибди. Улар халқнинг хоҳиш-иродасига зид равишда минглаб бегуноҳ кишиларнинг қони устида ақидапарастлик давлатини барпо этишмоқчи. Олмаота учрашувига баҳо бериладиган бўлса, уни ишонч билан муваффақиятли учрашув деса бўлади. Бир неча соат мобайнида биз бир неча мураккаб масалани ҳал этдик.

...Шундай қилиб, Олмаотада олий даражада ўтказилган салкам уч соатлик учрашув Тожикистондаги фуқаролар урушини тўхтатишнинг амалий истиқболларини очди. Энди ҳамма нарса белгиланган чора-тадбирлар нақадар тез ва самарали турмушга татбиқ этилишига боғлиқ. Ҳозирча ловиллаб турган республикага Андрей Козирев йўл олди. Унинг вазифаси мураккаб — 201-дивизиянинг шахсий таркиби билан, у ерда қолган русийзабон аҳоли билан учрашади. У одамларга бундан буёнги хавфсизлиги ҳақида кафолот бериши керак. Чамаси, энди бу кафолотлар бир неча кун аввалгидек, жуда омонат эмас.

Л. ЛЕВИН,
Ўзбекистон Миллий ахборот Агентлигининг махсус мухбири.
Олмаота.

ҚОЗОҒИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ, ҚИРҒИЗИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ, УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВА РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯСИНИНГ ТОЖИКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДАГИ АҲВОЛ ТЎҒРИСИДА

ҚЎШМА БАЁНОТИ

Олмаота учрашуви қатнашчилари Тожикистонда вужудга келган буҳронли вазиятдан ниҳоятда ташвишланаётганликларини изҳор этиб ҳамда учрашувда қатнашаётган Тожикистон Республикаси Президенти вазифасини бажарувчи, Тожикистон Олий Кенгаши Раиси А. И. Искандаровнинг бир неча бор қилган мурожаатини эътиборга олиб, Тожикистон халқи миллий ҳалокат ёқасида турганлигини билдирадилар. Тожик давлатининг яшаши хавф остида турибди. Давом этаётган қуролли можаро аслида тўла миқёсли фуқаролар урушига айланмоқда. Қон тўкилмоқда, қурбонлар сони кун сайин ортиб бормоқда, қочоқлар оқими кўпаймоқда. Тожикистон ўз уйи бўлиб қолган турли миллатларга мансуб ўн минглаб фуқаролар бу ерда жон сақлашларига ишонмай уни тарк этмоқдалар.

Иқтисодий турмуш издан чиққан, аҳолининг ҳаётини таъминлаш тизими бузилган, очарчилик, оммавий касалликлар тарқалиши хавфи туғилди.

Шуни айтиш керакки, Тожикистондаги вазият тўла-тўкис назоратдан чиқиб кетиши мумкин, биродаркушлик уруши алангаси Ўрта Осиё минтақасидаги ва унга чегарадош давлатлардаги хавфсизлик ва барқарорликка хавф солмоқда.

Қозоғистон, Қирғизистон, Ўзбекистон ва Россия Тожикистоннинг тақдирига бефарқ қараб тура олмайдилар. Тожикистон билан халқларимизни дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдамнинг узилмас тарихий ришталари боғлаб турибди. Бу ришталар тожик халқига ўз диёрида тинчлик ва ҳуқуқ-тартиботни тиклаш мақсадида барча зарур мададни беришга тайёрликни тасдиқлайди. Тожикистонда тинчлик ўрнатишга қаратилган ҳаракатлар ва воситачилик саъй-ҳаракатлари давом эттирилади, одамийлик, иқтисодий ва бошқа ёрдамлар кўпаяди.

Қозоғистон, Қирғизистон, Ўзбекистон Президентлари Россия Федерацияси билан Тожикистон республикаси ўртасидаги келишувга биноан Тожикистон ҳудудида жойлашган Россия қуролли кучлари 201-дивизиясининг қисмлари ва бўлинмалари тинч аҳолини ва ҳаётий муҳим иншоотларни қўриқлашда, тинчлик ва ҳуқуқ-тартиботни тиклашда Тожикистонга ёрдам беришларини ёқладилар. Шу билан бирга дивизия ҳеч қандай ҳолатда сиёсий курашда қатнашмайди ва бир-бири билан урушаётган бирон гуруҳнинг ёнини олмайди. Уларнинг фикрича, бу қисмлар ва бўлинмалар тинчликни сақлаш коллектив кучининг асоси бўлиши лозим, бу кучларда Тожикистон Республикасининг мурожаатига мувофиқ МДҲда қатнашувчи бошқа мамлакатлар иштирок этади.

Тожикистонда сиёсий барқарорликка эришиш манфаатларини кўзлаб, учрашув қатнашчилари А. И. Искандаровнинг Тожикистон Республикаси Давлат кенгашини шошилинч равишда тузиш тўғрисидаги таклифини қўллаб-қувватлайдилар. Кенгашда мамлакатдаги барча минтақалар ва сиёсий кучларнинг вакиллари қатнашиши, кенгашнинг ваколатлари ва таркибини 20 ноябрдан кечикмай чақириладиган Олий Кенгаш сессиясида тасдиқлаш мумкин бўлур эди.

Қозоғистон, Қирғизистон, Ўзбекистон ва Россия Президентларининг вакилларини Тожикистонга келаётган одамийлик ёрдамини тақсимлашни мувофиқлаштириш учун Душанбега юбориш тўғрисида қарор қабул қилинди.

Учрашув қатнашчилари Тожикистон Республикасидаги аҳволни барқарорлаштириш юзасидан коллектив ҳаракатларга қўшилиш ҳақидаги илтимос билан бошқа мамлакатларга — Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги қатнашчиларига мурожаат қиладилар. Улар жаҳон ҳамжамиятининг бошқа аъзолари, БМТ, Европада хавфсизлик ва ҳамкорликка бағишланган кенгашнинг ана шу куч-ғайратларга кўмаклашувини табриклаган бўлур эдилар.

Учрашув қатнашчилари Тожикистон халқига улар учун қийин бўлган шу дамларда мурожаат этиб, тожик халқи ўз тарихининг фожиали саҳифасини иложи борича тезроқ ёпиш, ўзининг қадимий ўлкасида тинчлик ва осойишталикни тиклаш учун куч топишига ишонишларини маълум қиладилар.

Олмаота.
1992 йил 4 ноябрь.

ЖИЗЗАХДА—ЭЛ ФАРЗАНДИ ВАТАНИДА

Атоқли давлат ва жамоат арбоби, адиб Шароф Рашидов таваллудининг республика пойтахти — Тошкентда бошланган 75 йиллиги тантаналари 6 ноябрь куни Жиззахда давом этди. Шаҳарнинг «Ўзбекистон» меҳмонхонаси рўпарасидаги Дўстлик майдони, Шароф Рашидов номидаги кўча ва боғ эрта тонгданоқ одамлар билан тўлди. Йиғилганлар Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов ва унинг ҳамроҳларини эҳтиром билан кутиб олдилар.

Эрталаб соат 11. Ўзбекистон Олий Кенгаши Раиси Ш. Йўлдошев, Республика Бош вазири А. Муталов, Вазирлар маҳкамаси раисининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков ва бошқалар Дўстлик майдонига келдилар. Шароф Рашидов бюстининг очилишига бағишланган маросим бўлди.

Меҳмонлар Шароф Рашидовнинг уй-музейига йўл оладилар. Бу ерда атоқли эл фарзандининг ҳаёти ҳақида ҳикоя қилувчи минглаб нодир экспонатлар жой олган. Шундан кейин келганлар байрамга бағишлаб тикилган қозоқ, қирғиз ўтовларида меҳмон бўлдилар.

Чошгоҳда Юнус Ражабий номидаги вилоят театрида Шароф Рашидов таваллудининг 75 йиллигига бағишланган тантанали мажлис бошланди. Мажлисни Республика Вазирлар маҳкамаси раисининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков очди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов мажлисда нутқ сўзлади (Ислом Каримов нутқи газетанинг навбатдаги сонида эълон қилинади).

Тантанали мажлисда қозоғистонлик азиз меҳмон Д. Қунаев, Ўзбекистон халқ шоири А. Орипов, Шароф Рашидовнинг умр йўлдоши Хурсаной ая, тожикистонлик меҳнат қаҳрамони А. Самадов, туркманистонлик меҳмон Р. Ғафуров ва бошқалар сўзга чиқиб, халқимизнинг оташқалб фарзанди ҳақидаги хотираларини ҳаяжон билан сўзлаб бердилар.

(ЎзА).

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА СУҲБАТ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Жанубий Кореянинг етти иқлимда машҳур «ДЭУ» корпорацияси президенти Ким У Жунни қабул қилди.

— Ўзбекистон,— деди И. Каримов,— келгусида «ДЭУ» корпорацияси билан нафақат машинасозлик соҳасида, балки, у фаолият кўрсатаётган бошқа тармоқлар бўйича ҳам ҳамкорлик қилишга тайёр. «ДЭУ» корпорацияси Ўзбекистон иқтисодиётида бугун ҳам, эртага ҳам ўз ўрнига, мавқеига эга бўлади, деб умид қиламан.

Жаноб Ким У Жун ўз навбатида «ДЭУ» корпорацияси Асака шаҳрида қурилаётган енгил автомобилсозлик заводидан ташқари, Ўзбекистоннинг бошқа шаҳарларида ҳам кичик автобуслар, кондиционерлар ва бошқа истеъмол товарлари ишлаб чиқарадиган қўшма корхоналар, техник хизмат кўрсатиш станциялари ҳамда телекоммуникация иншоотлари, бизнес маркази қуриш ниятида эканини айтди.

Бунинг эвазига Ўзбекистон томони Жанубий Кореяга минерал ўғитлар ва пахта каби маҳсулотлар етказиб бериши мумкинлиги айтилди. Тегишли вазирлик ва муассасалар раҳбарларига мазкур таклифларни тезроқ амалга ошириш учун барча зарурий чораларни кўриш вазифаси юклатилди.

Қабул маросимида Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг муовини Б. Ҳамидов, Тошкент шаҳри ҳокими А. Фозилбеков ва бошқа бир қанча вазирлик ва муассасалар раҳбарлари иштирок этишди.

(ЎзА).

ЭРОН ЭЛЧИХОНАСИ ОЧИЛДИ

5 ноябрь куни Тошкентда Эрон Ислом жумҳуриятининг Ўзбекистон Республикасидаги элчихонаси очилди.

Эрон Ислом жумҳуриятининг Ўзбекистондаги мувaққат ишлар вакили Саййид Муҳаммад Мусо Ҳошимий Гулпоёгоний йиғилганлар ҳузурида қисқача нутқ сўзлади. У табрик учун сўзни Эрон Ислом жумҳурияти ташқи ишлар вазирининг муовини Маҳмуд Воизийга берди.

Маҳмуд Воизий Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовни Эрон Ислом жумҳуриятига расман таклиф этганини ва бу таклиф қабул қилинганини билдирди.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазири У. Абдураззоқов Эрон Ислом жумҳурияти элчихонаси очилиши билан Эрон дипломатларини самимий қутлади ва Ўзбекистон—Эрон муносабатларини янада ривожлантиришда муваффақият тилади.

Тантаналарда Ўзбекистон Республикаси Бош вазири А. Муталов, Мовароуннаҳр мусулмонлари диний бошқармасининг раиси муфтий Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф, бошқа расмий кишилар ҳозир бўлдилар.

(ЎзА).

Тошкент ҳақиқати

7 ноябрь, 1992 йил ● № 155 (10.404).

● *Режани бажарганларни қутлаймиз!*

● *92-ЙИЛ ҲОСИЛИ*

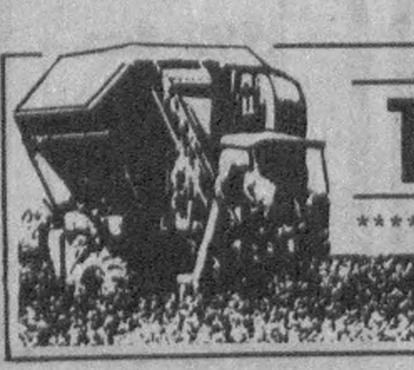

ТЕЗКОР ПАХТА ШТАБИ

33-40-48
33-48-08
33-50-18
33-05-22

ЧЎЛДА БОЙЛИК ЯРАТГАНЛАР

БЕКОБОД районидаги «Далварзин» давлат хўжалиги деҳқонлари давлатга сал кам 5 минг тонна пахта топшириб, режани барвақт уддаладилар. Хирмоннинг баракаси, салмоғи, сифати, табиийки, деҳқоннинг тадбиркорлиги, топқирлиги, эпчиллиги ва чапдастлигига боғлиқдир. Мазкур хўжаликда бундай фидойи пахтакорлар кўп. Уларнинг узоқ йиллар давомида тўплаган бой тажрибалари об-ҳаво шароити ниҳоятда қийин келган, экиш кечикиб кетган бу йилги мавсумда жуда қўл келди. 1835 гектар майдонда пахтадан мўл ҳосил етиштирилди.

Деҳқонлар бу ҳосилни йиғиб-териб олишга пухта тайёргарлик билан киришдилар. Аввало, шуни айтиш керакки, тажрибакорлар, мутахассислар теримни бошлашдан олдин далама-дала айланиб, ҳосилнинг қай даражада пишиб-етилганлигини аниқладилар. Ана шундан сўнг маълум қарорга келинди. Теримни босқичма-босқич ўтказишга киришилди. Теримчиларга, механизаторларга рағбатлантирилган ҳақ тўлаб борилди. Дастлабки кезларда ҳар килограмм терилган пахтага 3—4—5 сўмдан берилган бўлса, кейинчалик шароитга қараб оширилди. Машиналарда териладиган пахталарга ҳам шу тариқа табақалаштирилган ҳолда ҳақ тўлаш жорий қилинди. Айни кунларда ҳар бир килограмм терилган пахтага 6 сўмдан тортиб 10 сўмгача, машиналарда терилган пахтага эса 500 сўмгача ҳақ тўланмоқда.

Манфаатдорлик ҳар бир жамоада теримда юксак суръат сифатини таъминлайди. Хўжалик районда биринчилар қатори маррага етиб келганлигининг боиси ҳам шундадир.

Иккинчи бир муҳим омил — бу далада меҳнат қилаётганларнинг шароити ҳақида ҳамиша ғамхўрлик қилиб турилганлигидир. Дала шийпонларида иссиқ овқат ташкил этиш қатъий йўлга қўйилди. Дастлабки кунларда ҳар беш кунликда мусобақага якун ясалиб ҳақ тўланган бўлса, кейинги кунларда кундалик терилган пахтага ўша кезнинг ўзида ҳисоб-китоб қилиниб, теримчиларга ҳақ тўланадиган бўлди. Бу қизиқишни кучайтириб юборди. Хўжаликдаги тани-жони соғ, меҳнат қобилиятига эга бўлган одамларнинг ҳаммаси далага чиқиб, пахта тера бошладилар.

Биз тўртинчи бўлимнинг бошқарувчиси Воҳид Расулов билан суҳбатлашдик. Бу бўлим 350 гектар ерда пахта етиштирган эди. Йиғим-терим ғоятда уюшқоқлик билан ташкил этилди. Ҳар ким ҳар соатдан унумли фойдаланди. Техникаларнинг тўла қувват билан ишлаши таъминланди. Шунинг учун ҳам бўлим районда биринчилар қатори режани бажарди.

— Лекин,— дейди Воҳид ака,— ҳосилни тўла йиғиб олмагунимизча, хотиржамликка берилмаймиз. Ҳали ҳосил чўғи яхши. Ҳисоблаб чиқиб режага қўшимча яна 200 тонна пахта топширишга қарор қилганмиз.

Абдуназар ота шу бўлимнинг бригадасига бошчилик қилади. Суяги пахтачиликда қотган деҳқон. У бошлиқ жамоа бу йил 93 гектар ерда пахта етиштирди. Э, ҳа, қанча-қанча қийинчиликларни енгмадилар улар. Ҳар туп ғўза атрофида парвона бўлдилар. Ҳосилнинг баракали бўлиши учун бор тажриба ва маҳоратларини ишга солдилар. Бу йил пахта кечикяпти, деб тайинларди Абдуназар ота жамоа аъзоларига. Лекин бу бизни чўчитмаслиги керак. Бир тупда 2 тупнинг ҳосилини етиштириш ҳаракатини қилишимиз керак. Бунинг учун эса кўсаклар бўлиқ бўлиши ва мумкин қадар яхши етилиши шарт. Жамоа аъзолари дала ишларида, ғўзани парвариш қилишда ва агротехника тадбирларини амалга оширишда уста пахтакорнинг ўгитларига амал қилдилар. Натижа ёмон бўлмади. Бу бригада ҳозирга қадар ҳар гектардан 30 центнердан ҳосил олди.

Режа бажарилган кунда Абдуназар ота сингари фидойи пахтакорларнинг номлари алоҳида тилга олинди. Уларни қизғин табрикладилар, мукофотлар тақдим этилди.

— Ҳали терим қизғин давом этади,— дейди хўжалик раҳбари Мўминжон Султонқулов.— биз чўлда яратилган бу бойликни сўнгги килограммигача йиғиб-териб олишимиз шарт. Чунки хўжалигимиз даромадининг ортиши деҳқонларимизнинг чўнтагига яна ҳам кўпроқ пул тушиши кўпроқ шу қолган ҳосилни ҳам териб олишга боғлиқ бўлиб турибди. Бунинг учун имконият катта. Биз ҳисоблаб чиқдик. Режага қўшимча яна 800 тонна пахта топширишимиз мумкин. Агар бу пахтани толага айлантирсак, ўрта ҳисобда 270 тоннага тўғри келади. Пулга чақадиган бўлсак, бу тахминан 8 миллион сўмлик. Хўш, нега чўнтагимизга нақд тушадиган бу пул, бу бойлик далада узоқ қолиб кетиши керак. Йўқ, қолмайди. Ҳамма чора-тадбирни кўриб, қўшимча режамизни ҳам узоғи билан 21 ноябргача бажаришга аҳд қилганмиз.

Қийинчиликларни, ўзларининг фидойи меҳнатлари билан енгишга одатланган далварзинликларнинг сўзига ишонмай бўладими? Уларнинг кайфияти яхши, руҳлари тетик. Тирик жон борки, далада, техника ишлаб турибди. Демак, янги ваъда ҳам, албатта, бажарилади.

Д. АҲМАД.

● **СУРАТЛАРДА:** **Бекобод район «Далварзин» давлат хўжалигининг директори Мўминжон Султонқулов, 4-бўлим бошқарувчиси Абдувоҳид Расулов.**

Суратлар муаллифники.

ВИЛОЯТ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ҲАҚИДА 6 НОЯБРГАЧА БЎЛГАН

МАЪЛУМОТ

(Режага нисбатан фоиз ҳисобида)

Биринчи устун — районлар; иккинчи устун — бир кунда тайёрланган пахта; учинчи устун — мавсум бошидан буён; тўртинчи устун — машинада бир кунда терилган пахта, бешинчи устун — мавсум бошидан буён.

Бўка	1,28	85,88	1,08	84,33
Бекобод	1,12	83,46	0,51	65,28
Оққўрғон	1,32	83,34	0,93	73,50
Қуйичирчиқ	1,01	77,23	0,70	78,41
Чиноз	1,24	75,58	1,59	72,08
Ўртачирчиқ	1,40	72,93	1,02	58,59
Юқоричирчиқ	0,97	72,21	0,87	76,69
Пискент	1,10	69,94	0,54	39,43
Янгийўл	1.26	67,93	0,80	44,70
ВИЛОЯТ БЎЙИЧА:	1,20	78,04	0,86	67,59

«ФАРҲОД» ХИРМОНИ

ДОВОНДАН ошилганда, одатан, орқага бир назар ташлаб қўйилади. Бекобод туманидаги «Фарҳод» жамоа хўжалиги аъзолари ҳам шу кунларда ана шундай кайфиятда турибдилар. Йил бошидаги қийинчиликлар, баҳор инжиқликлари, айрим ерларда чигитларни қайта қадаш юмушлари — ҳамма-ҳаммаси сароб сингари ортда қолиб кетди. Айни кезларда ҳар бир меҳнаткашнинг юзида табассум, қалбида қувонч мавж урмоқда. Чунки, йил бошида эл олдида берилган ваъда бажарилди, йиллик пахта тайёрлаш топшириқлари муддатдан илгари адо этилди.

— Бизнинг иқлимий шароитларимиз туманимиздаги бошқа ерлардан кескин фарқ қилади,— дейди хўжалик бошқаруви раиси Абдуманнон ака Умаралиев,— шунинг учун ҳам, балким, хўжалигимиз номини одамлар «Фарҳод» қўйишгандир. Чунки, афсонавий Фарҳод ҳам чўл бағрида меҳнат қилишнинг, жасорат кўрсатишнинг ажойиб намунасини намойиш этган эди. Агарда биз ҳар бир меҳнатчимизни ўша Фарҳодга қиёс қилгудек бўлсак, муболаға бўлмайди. Чунки, аъзоларимизнинг ҳар бири йил бўйи пахтадан мўл ҳосил хирмони уйиш учун чинакамига жонбозлик кўрсатдилар.

Раис ҳақ гапни айтди. Илғор бригада бошлиқлари билан суҳбатда бўлсангиз, бунга яна бир карра ишонч ҳосил қиласиз.

— Ҳа, бугун ҳар биримизнинг қалбимизда хурсандчилик ҳукмрон,— дейди бригада бошлиғи Асатулло Марқабоев,— хўжалигимиз бўйича йиллик режа 103,5 фоизга бажарилди. Териб олинган жами ҳосилимиз 580 тоннадан ошиб кетди. «Фарҳод» хирмонларига кўз ташлар эканмиз, бунда ҳар бир жамоа аъзосининг — сувчининг, пахтакорнинг, механизаторнинг, қўл теримчиларининг муносиб ҳиссаси бор деб ўйлаймиз. Режа бажарилган куни бошқарувда яна бир маслаҳат кенгаши бўлиб ўтди. Орқа-ўнгимизни чамалаб кўриб, яна давлатга қўшимча 120 тонна «оқ олтин» етказиб беришга аҳд қилдик.

— Мен ҳосилдорлик ҳақида тўхталмоқчиман,— деди бригада бошлиғи Абдибек Шерматов.— Ўтган йили ҳар гектар ердан олинадиган ҳосилдан кўнглимиз тўлмаган эди. Кўрсаткич атиги 19 центнерга тақалганди. Пахта харид нархининг оширилганлиги, бу соҳадаги Президентимиз қарорлари ҳар бир пахтакорни вужудан ҳалол ишлашга, мўл ҳосил етиштиришга даъват этди. Бу йилги ҳосилимиз гектар бошига 23 центнердан тўғри келди. Мавсум охиригача бу кўрсаткич янада ошади, деб ўйлайман.

Ҳа, «Фарҳод» хирмонларида ҳамманинг, жумладан Абдуҳаким Эргашев, Муҳиддин Ҳамдамов, Мамадиёр Шерматов сингари суворийларнинг, Б. Раҳмонова, А. Ҳасанова, Г. Жуянова, З. Бойзоқова, Б. Марқабоева сингари чевар теримчиларнинг ҳиссаси ҳам салмоқлидир. Жумладан юқорида тилга олинган механизаторлар 100 тоннадан, теримчилар эса 10 тоннага яқинлаштириб пахта териб бердилар.

...«Фарҳод» далаларини айлансангиз, ҳали пайкалларда ҳосил кўплигига ишонч ҳосил қиласиз. Жамоа аъзолари шу кунларда меҳнат ғайратини пасайтирмасдан пахтанинг сўнгги мисқолларигача йиғиб-териб олиш учун ғайрат кўрсатмоқдалар.

У. РАҲИМОВ.

● **СУРАТДА: хўжалик бошқаруви раиси А. Умаралиев ва илғор бригада бошлиғи А. Марқабоев.**

Суратчи: П. ЭРГАШЕВ.

ҚУРОЛ КИМДА БЎЛСА, ҲОКИМИЯТ ҲАМ ЎШАНДА

Ҳозирги Тожикистондаги сиёсий кучларнинг жойланиши қурама манзарани эслатади. Партиялар, блоклар ва ҳаракатлар ўртасидаги аниқ фарқни фаҳмлаб олиш амри маҳол.

Уларнинг баъзилари бир вақтлар ўз дастурлари ва баёнотларида таърифланган олий мақсадларини бутунлай унутиб, кўпроқ шу дамдаги вазиятнинг ривожланишига қараб ҳаракат қилмоқдалар. Халқчил шиорлар ўрнини автоматлар олди, кимки қўшилмаса, пешонасидан отилади.

Республикада демократия ҳаракатини бошлаган, халқни миллий ўзлигини англашга ундаган «Растохез» қайта қуриш даврининг илк халқ ҳаракати эди. Ҳозир эса у бедодлик ва қирғин қаршисида саросимага тушиб қолди. Чамаси, унинг саркори Тоҳир Абдужаббор ва ҳаракатнинг асосий ўзагини ташкил қилувчи зиёлилар бунга интилмаган, бунинг учун курашмаган бўлсалар керак. Унинг сиёсий рақиби — Компартия эса август воқеаларидан кейин шу пайтгача гангиб турибди, унинг тайинли нуқтаи назари бўлмаганлиги сабабли довулли денгизда чайқалиб турган қайиқни эслатади. Кўпгина собиқ партия тўралари дарҳол муҳолифат тарафига ўтиб кетишди ва энди ҳамма гуноҳни Компартияга тўнкаб турибди.

Тожикистон Демократик партияси шу йилнинг май ойидан буён дами чиқмай қолди. Собиқ Демпартия, Ислом партияси ва Қозият (мусулмонлар диний бошқармасининг бўлими) муҳолифчи ислом кучларининг ягона блокига бирлашиб олдилар. Уларнинг мақсади ҳокимиятни зўравонлик билан қўлга олишдан иборат. Сиёсий руҳдаги бир қанча маҳаллий уюшмалар уларга ёндашади. «Лаъли бадахшон» уюшмаси буларнинг энг каттасидир. Бироқ, мазкур уюшма аста-секин Ислом партияси таъсиридан чиқиб, энди мустақил сиёсий куч эканини даъво қилмоқда.

Яқиндагина ташкил этилган Эркин меҳнат партияси сиёсий раҳнамоликни қўлга олиш учун жиддий имкониятларга эгадир. Янги бозор тузилмалари, кўпгина саноатчилар унга далда бериб туришибди.

Маҳаллий сулолалар сиёсий вазиятга таъсир ўтказувчи иккинчи муҳим омилдир. Узоқ вақтгача республиканинг олий раҳбарияти асосан Ленинобод вилоятининг вакилларидан иборат бўлиб келди. Бунинг ўз сабаблари бор эди: вилоятда турмуш даражаси нисбатан юқори, иқтисодиёт ривожланган, ҳарбий саноат комплекси ҳам шу ерда марказлашган. Ниҳоят, унинг икки қўшни республика билан алоқаси яхши йўлга қўйилган. Адолат юзасидан айтиш керакки, ленинободлик кадрлар орасида фаҳм-фаросатли ва қобилиятли кишилар кўп. Бироқ, бора-бора вилоятда бир неча қудратли сулолалар кўзга ташланиб қолди, улар ўзларининг мумтозликларига ишониб, ўз одамларини юқори лавозимларга ўтказа бошладилар, бундайлар орасида унчалик бенуқсон бўлмаган кишилар ҳам бор эди. Раҳмон Набиев раҳбарлик қилган давр ҳам бундан истисно эмас эди. Мана шундай бир шароитда республика жанубининг қашшоқ ва ночор ҳолати бу ердаги аҳолини ранжитмай қолмас эди.

Май ойида Душанбедаги Шаҳидон майдонида бошланган митинг бир неча кун давом этди. Унинг бир жиҳати ленинободликларга қарши қаратилган эди. Ислом уйғониш партияси билан руҳонийлар вазиятдан устомонлик билан фойдаландилар. Айни шулар Ғарм туманлари гуруҳини, баъзи бадахшонликларни оёққа турғазиб, улардан ҳокимиятни босиб олиш мақсадида фойдаландилар.

«Кўлоб феномени» деб аталган ғалати ҳодиса нималигини ҳали билиб олмоқ керак. Баъзи кишилар айтаётганидек, кўлобликлар "президент учун курашмаяптилар, деб ўйлаймиз. Чамаси кўлобликлар ислом муҳолифати нималарга олиб боришини бошқалардан эртароқ фаҳмлаб олдилар. Улар инсонларча яшаш ҳуқуқи учун, қонун ва Конституция учун курашмоқдалар. (Аммо уларнинг баъзилари бу ишни унчалик маданий усуллар билан қилишмаяпти). Ислом ақидапарастлари кўлобликларни тиз чўктиришга уринмоқдалар. Отиб ташламоқдалар, энди очдан ўлдирмоқчи бўлмоқдалар.

Тожикистонда кўпданоқ ҳокимият йўқ. Республикани куч бошқармоқда. Бу — қурол кучи, мушт кучидир. Қурол кимда бўлса, ҳокимият ўшанда.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ НЕГА ЁЛҒОН ГАПИРАДИ!

Ҳозирги пайтда тожик «Халқ» телевидениесини аҳолининг камдан-кам қисми кўради. Телевидение кичик сиёсий гуруҳнинг мулкига айланиб қолди. Телекўрсатувларнинг асосий қисми Эрон телевидениесининг янгиликлари, дин арбобларининг чиқишлари, Эрон мадҳи, «кўлоблик каллакесарлари» рус империяси ва пантуркизм хавфи, ҳаммани қириб ташлаши мумкин бўлган коммунистлар хавфи каби мавзулардан иборат. Май ойида ислом ақидапарастлари радио ва телевидениени эгаллаб олишлари биланоқ журналистлар, сиёсий сабабларга кўра муҳолифларга мос келмаган ҳамма кишилар ҳайдаб юборилди. Радио ва телевидениедан кимни ҳайдашни дин арбоблари айтиб туришди, уларнинг вакили телевидениеда мустаҳкам жойлашиб олиб, бош цензурачи ва ходимлар бўлимининг вазифасини бажарди. У билан келишилмай бирорта кўрсатув ҳам, бирорта материал ҳам эфирга чиқмайди.

Ислом тикланиш партияси ва дин арбоблари ҳақиқатдан қўрқадилар. Ўзбекистон телевидениеси исломпарастларнинг Қўрғонтепа вилоятидаги вахшийликлари ҳақидаги видеомавзуни кўрсатди. Телерадиокомпания қилган жанжални кўринг! Бу пантуркчиларнинг иши, мустақил давлатдай ботинишади, деб жар солди. Тожикистондаги ҳозирги воқеалар ҳақида ҳамма гапиряпти. Фақат тожик телевидениеси гапирмаяпти, холос. Халқ ҳақиқатдан хабардор бўлмаслиги учун ҳолисона хабар тарқалиши мумкин бўлган ҳамма йўллар беркитиб қўйилмоқда. 28 октябрь куни Россия телевидениесининг Душанбедаги мухбирлар жойи беркитиб қўйилди.

УЧИНЧИ КУЧ — АФСОНА

Душанбеда Президент саройини эгаллаш ва одамларни гаровга ушлаб қолиш билан боғлиқ асосий воқеалар бошланган 31 август куни «учинчи куч» тўғрисидаги хабар Тожикистондаги воқеликдан бехабар кишиларнигина ажаблантириши мумкин эди. Айни шу куни ҳукуматнинг қарорига биноан Президент саройининг катта залида тожиклар жаҳон анжуманига тайёргарлик кўриш учун вазирликлар ва ташкилотлар раҳбарларининг кенгаши чақирилган эди. Кенгаш тугаши биланоқ жангарилар саройни ўраб олишди. Бинодан камдан-кам киши чиқиб кетишга муваффақ бўлди. Айрим йўловчилар шу пайтда Президент саройининг баланд панжараларидан вазирлар ва юқори мартабали амалдорлар сакраб ўтишаётганини кўриб ҳайрон бўлишди. Бу тузоқ олдиндан режалаштирилган ва пухта тайёрланган эди, буни тушуниб етиш қийин эмас.

Ҳеч қандай «учинчи куч» йўқ эди ва бўлган ҳам эмас. Улар яна ўша шахслар: ислом тикланиш партияси, қозият ва демократик партиядан иборат эди. Бош вазирнинг икки ўринбосарларини уларнинг кабинетларидан ушлаб кетишди, шу пайтда улардан бирининг ҳузурида Кўлоб вилоят ижроия комитети раисининг ўринбосари Сангов ўтирган эди. Бир неча соатдан сўнг у вахшийларча қийнаб ўлдирилди. Қуролли жангарилар Вазирлар маҳкамаси ва Президент девони ходимларини шу ердаги заллардан бирида уч кунгача ушлаб туришди, тунлари уларнинг айримларини қандайдир ертўлаларга олиб бориб, қийнаб сўроқ қилишди. Бош вазирнинг биринчи ўринбосари Ж. Каримовни қамаб қўйишган мачитлардан бирида уни уч марта девор ёнига тикка турғазиб қўйиб, автоматдан ўқ узиб отиб ташлаётгандек тепкини босишди. Эндигина Тожикистоннинг БМТдаги элчиси этиб тайинланган 60 яшар Л. Қаюмовни роса қийноққа солишди. Нашъа чекиб олган ва масталаст ёшлар Президент саройида гаровга ушлаб турилган кишиларни Тожикистон учун нима иш қилгани ҳақида ҳисоб беришга мажбур қилдилар, тунлари эса ухлаб қолмасликлари учун уларнинг бошидан совуқ сув қуйдилар.

ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯ ЭНДИ ЙЎҚ!

Шодмон Юсуфнинг бу воқеаларга демократик партиянинг ҳеч қандай даҳли йўқ деган гаплари ёлғондан бошқа нарса эмас. Юсуф унинг демократик партиядаги ўринбосарларидан бири шу пайтда Душанбе гўшт комбинатидан узоқ бўлмаган жанубий Қўрғондаги мачитда жангариларнинг ҳаракатига бошчилик қилаётганини билмаслиги мумкин эмасди. Бу мачитда гаровга ушлаб турилган кишиларни таҳқирлашаётган эди. Айни шу ўринбосар автоматни ўқталиб, ҳаммангни отиб ташлайман, деб дўқ қилаётган эди.

Демократик партия ташкил топгандан сўнг дастлабки ойларда республикада демократия жараёнларини ривожлантириш учун кўп иш қилганлиги шубҳасиздир. Бироқ тожик демократларининг аҳволи ачинарли даражада эди: Россиядан нусха олинган демократия ғоялари унча маълумотли бўлмаган, қашшоқ аҳволга тушиб қолган деҳқонларга бутунлай ёт эди. Тожикларнинг ва бошқа тилда сўзлашувчи аҳолининг кўп қисми «демократлар»ни қўллаб-қувватламади.

Ҳозирги пайтда Тожикистонда Демократик партиянинг ўзи йўқ деган тахминни айтишим мумкин. Бугунги кунда бу номдан қонун даражасига олиб чиқилган ғайриқонуний ҳаракатларни яшириш учун фойдаланилмоқда. Жангариларнинг «Ватанни қутқариш штаби» деб аталган гуруҳи мавжуд, уни ёзда Шодмон Юсуф тузган. Айни шу штабдан бир гуруҳ кишилар Раҳмон Набиевни қўлга олиш учун жўнаб кетган, Тожикистоннинг Бош прокурори Нурулло Хувайдуллаев ўлдирилгандан сўнг ярим соат ўтгач, айни шу штабга иш уддаланганини ҳақида хабар келган.

ҚОЗИКАЛОННИНГ ИККИЮЗЛАМАЧИЛИГИ

Тўрт-беш ой муқаддам Тожикистонда энг машҳур кишилар кимлар деб сўрасангиз, биринчилар қаторида Қозикалон Ҳожиакбар Тўражонзоданинг номини айтган бўлур эдилар. Бирорта республика газетаси уни эътиборсиз қолдирмади. Яқин атрофдаги хорижда ҳам, олис хорижда ҳам Қозикалон билан қилинган суҳбатлар газеталарда босилиб чиқмоқда. «Демократ», «маърифатли», «доно», «тажрибали», «яхши суҳбатдош» деган сўзлар Тўражонзодага бағишланган хабарларда тез-тез учраб туради. Маълум даражада газеталар ҳақ: Тожикистон мусулмонларининг олий диний раҳбари ҳамма нарсани ҳисобга оладиган нозик ва айёр сиёсатчи бўлиб, Президент ва унинг атрофидагиларда айни шундай фазилатлар етишмас эди. Тўражонзоданинг мухбирлар билан «очиқ-ошкора» суҳбатларида айтган гапларига ишонмаслик керак. У қанчалик яширишга уринмасин, халқнинг кўпчилиги хоҳламаса ҳам, Қозикалон тоталитар ислом давлатининг ашаддий тарафдоридир.

Тўражонзода ўз пайтида Олий Кенгаш Раёсатининг мажлисида айрим кишиларни қўриқлаш учун қўйилган соқчиларни олиб ташлашни талаб қилди, унинг ўзини ва Шодмон Юсуфни эса 20 нафар қуролли соқчилар қўриқлар эди. Бир неча кун ўтгач, Бош прокурор ўлдирилди, Тўражонзоданинг талаби билан Бош прокурор қўриқчилари олиб ташланган эди. Оммавий ахборот воситаларида вақти-вақти билан Қозикалоннинг Гулбиддин Ҳикматёр билан алоқалари тўғрисидаги хабарлар пайдо бўлиб турибди.

Ҳозир Тўражонзода ихтиёрида ҳамма нарса: пул (яқинда қозият банки ташкил этилди), қуролли гуруҳлар (у эътироф этмаган бўлса ҳам), ташкилий тузилмалар бор. У Тожикистоннинг деярли барча оммавий ахборот воситаларини ўз қўлига олган.

Ўтган йили Қурбон ҳайити арафасида у кўп газеталарнинг муҳарририятларига бориб, журналистларга пул мукофотларини ўз қўли билан топширди. Муҳолифиятдаги газеталарнинг айрим муҳаррирлари ва журналистларининг ҳаж қилиш учун Макка шаҳрига бориш харажатларини қозият тўлади. Лекин Душанбедаги вазият май воқеаларидан кейин ва август ойида Бош прокурор ўлдирилгандан сўнг Тўражонзода зарарига бирданига ўзгариб кетди. Кўлобликлар ва прокурор тарафдорлари ўч олишга қасам ичдилар. Қозикалон турли квартираларда тунашга мажбур бўлди, унинг қуролли соқчилари икки баравар кўпайди. Лекин у умидини узгани йўқ. Тўражонзода ҳозир Тоғли Бадахшон аҳолисини ўз томонига оғдириб олишга ҳаракат қилмоқда, у ерда ислом ҳеч қачон кучли илдиз отган эмас. Бундан ташқари бадахшонликлар Тожикистон аҳолисининг озчилигини ташкил этади ва шиа мазҳабига мансубдир. Республика аҳолисининг кўпчилиги эса исломнинг сунний мазҳабида. Лекин бу Тўражонзоданинг мусулмон шиалар раҳбари Оғахоннинг шахсий вакили билан биргаликда Бадахшонга боришига тўсқинлик қилмади. Кўплаб помирликларни жангарилар отрядларига ёллашди. Шу сафардан кейин Қозикалон энг содиқ мўмин мусулмонлар Тоғли Бадахшонда яшайдилар, деган гапни қилди.

ПАРТИЯ БИЛЕТЛИ ИСЛОМ

Ислом тикланиш партияси ҳозирги пайтда чинакам сиёсий куч бўлиб, республикага бўйсинувчи бир қанча районлардаги ва Қўрғонтепа вилоятидаги деҳқонларнинг кўпчилик қисми шу партиянинг таянчидир. Партиянинг йўлга қўйилган ташкилий тузилмалари, бир неча минг нафар қуролли жангарилари бор. Жангарилардан кўпларининг ўтмиши жиноят билан боғлиқ. Ислом партияси ўтган йилнинг бошларида Ички ишлар вазирлиги раҳбариятига мурожаат қилиб, хайрия ишларини олиб бориш мақсадида партия аъзоларининг қамоқхоналарга киришларига рухсат беришни илтимос қилди. Чамаси жанговар гуруҳларга номзодлар турмалардан саралаб олинди. Президент саройида одамларни гаровга ушлаб қолиш операциясига таниқли рэкетчи, илгари судланган Исмат бошчилик қилганлиги ажабланарли эмас. Қозият ўз мачитларини ислом партияси ихтиёрига бериб қўйди. Ислом тикланиш партияси ҳамиша ишга шай, тез ҳаракат қиладиган, пухта тайёргарлик кўрган мафкурачилари, давлат муассасалари ва ҳукумат тузилмаларида синалган ахборотчилари бор. Партиянинг ҳаракатларига қараганда, у фақат куч ишлатишни тан олади: телемарказни эгаллаб олиш, миллий хавфсизлик комитетини босиб олишга уриниш, одамларни гаровга ушлаш ва қатъий талаблар қўйиш шуни кўрсатиб турибди. Икки ҳафта муқаддам мулло Абдуғаффор жангарилари билан биргаликда Душанбедаги 8-мактабда болаларни гаровга олишдан ҳам хазар қилмади.

Ислом тикланиш партияси пойтахт аҳолисини қўрқитишга муваффақ бўлди, кўпгина давлат тузилмалари ишини фалаж қилиб қўйди. Партия раҳбарлари, шунингдек Қозикалон ҳам, Ш. Юсуф ҳам Эронда олий раҳбарлар томонидан қабул қилинди, ҳозир улар бошқа мамлакатлардаги ислом ташкилотлари билан алоқа ўрнатмоқдалар. Ислом партиясининг мафкурачилари — исломнинг радикал сиёсий шакли тарафдорлари — ақидапарастлардир. Партия раисининг ўринбосари Давлат Усмон май ойида Бош вазирнинг ўринбосари лавозимини эгаллагач, ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларини қаттиқ назорат остига олишга уринмоқда.

ТИНЧЛИКСЕВАР КУЧЛАР — АСОСИЙ УМИД

Ҳозир республикада мужмал вазият вужудга келди. Муҳолифатнинг зўравонлик билан ўтказган тазйиқи ва ўзининг кечириб бўлмас хатолари таъсирида Р. Набиев истеъфога чиқди. Истеъфони қонунлаштириши лозим бўлган Олий Кенгашнинг сессиясини чақириб бўлмаяпти: ленинободлик ва кўлоблик депутатлар, Душанбега боришдан чўчимоқдалар, уларнинг ҳаммалари турли вақтларда гаровга олинган эдилар, иккинчи бор ўз тақдирларини таҳлика остига қўйгилари келмаяпти. Президент вазифасини ижро этувчи А. Искандаров ва унинг одамлари сессияни Хўжандда ўтказишдан манфаатдор эмаслар. Ҳокимият йўлкаларида ғайриконституциявий давлат кенгаши, сўнгра эса хавфсизлик кенгаши тузилди. Қозикалон билан Ш. Юсуф собиқ ғалла маҳсулотлари вазири А. Абдулложоновни Бош вазир лавозимига ўтказиб олдилар. Уч ой муқаддам муҳолифат Абдулложоновни порахўрликда ва пинҳона иқтисодиёт билан алоқаси борликда айблаб, уни «Нон» концерни раҳбари лавозимидан бўшатишни Набиевдан талаб қилган эди. Ўша кунларда муҳолифатчи газеталар Абдулложоновни «Наҳанг» деб атаганлари бежиз эмас. «Наҳанг»ни жуда юқори лавозимга кўтариш ғояси жўн. У ўзининг мансабдор ҳомийси —Набиевга биринчи бўлиб хиёнат қилган қудратли Ленинобод сулоларидан бирининг вакилидир. Муллажонов қиёфаси кўлобликлар билан ленинободликлар ўртасига нифоқ солишга ёрдам беради ва ленинободликларни итоатгўйроқ қилиб қўяди.

Ислом ақидапарастларининг Москвадаги элчиси лавозимига кўрсатган номзоди Ш. Юсуф яқинда Россия пойтахтига етиб келди. У Россия дипломатлари, ҳарбийлари билан, партиялар ва ҳаракатларнинг раҳбарлари билан учрашувларда Тожикистонда рўй бераётган ҳамма воқеалар демократиянинг ғалаба қозонаётганидир, деб ишонтиришга уринди.

Россиянинг 201-дивизияси қўмондонлигига қарши фитна тўқилмоқда. Қирқ яшар генерал-майор тожик М. Ашуров бардам ва ҳарбий бурчига содиқ турибди. Агар унинг дивизияси бўлмаганида Қўрғонтепа алангаси аллақачон Душанбени ҳам ўт ичида қолдирган бўлур эди, албатта.

АҚИДАПАРАСТЛАРНИНГ НИЯТИ НИМА!

Улар демократик йўл билан ҳокимият тепасига чиқа олмасликларини жуда яхши тушунадилар, Тожикистон аҳолисининг кўпчилиги «демократ» ва «ақидапараст» сўзларини эшитганида жонсарак бўлиб қолади. Бутун фожиа яна шундан ҳам иборатки, улар ўз ҳаракатлари билан исломнинг обрўсини тўкиб, жиноятчилар билан бирлашиб кетиб, республиканинг ислом маданиятига табиий равишда кириш йўлини беркитиб қўйдилар.

Аслида республика минтақаларга парчаланди. Шимол аҳолисининг ажралиб чиқиш кайфияти ҳар қачонгидан ҳам кучайди. Гарчи, Ленинобод вилояти маъмурлари ажралиб чиқиш тўғрисидаги масалани расмий равишда ўртага қўймаган бўлсалар ҳам, Душанбеда бу масала тилдан тушмаяпти. Бу ҳам — сиёсат. Шимол ислом ақидапарастларига ҳалақит бермоқда. Баъзилар ҳатто Ленинобод вилоятининг ажралиб чиқишига рози бўлишга ҳам тайёрдирлар. «Барибир шимолликлар тожикдан кўпроқ ўзбеклардир. Ҳақиқий тожиклар жанубда ва Афғонистонда яшайдилар» демоқдалар. Шу тариқа бўлғуси тожик давлатининг чегараларини аввалдан чизиб қўйиш мумкин.

Ҳозирнинг ўзидаёқ Россия билан ва МДҲга кирувчи Ўрта Осиё давлатлари билан ҳар қандай алоқалар тўсиб қўйилмоқда. Мафкуравий ақидаларни деб, ҳатто иқтисодий қийинчиликларга рози бўлмоқдалар, ҳукуматга тазйиқ ўтказиб, нефтни Россиядан эмас, Эрондан сотиб олиш керак, демоқдалар. Эрон нефтни икки ҳисса қиммат сотишини ҳам эътиборга олмаяптилар. Туркия янги электрон алоқа ускуналарини етказиб берди, бунинг эвазига фақат ўз телекўрсатувларини Тожикистонда кўрсатишни сўради. Ислом тикланиш партияси алоқа вазирига қўпол тазйиқ қилиб: Туркия эмас, фақат Эрон керак, «туркпарастлар бизни босиб олишлари мумкин», деди. Ўрнатиб қўйилган ускуналарни олиб ташлашга мажбур қилдилар, турк мутахассислари хафа бўлиб жўнаб кетишди.

Агар ҳамма иш исломпарастларнинг режаларига мувофиқ борадиган бўлса, катта ёнғин чиқиши, бу ёнғин эса Ўрта Осиёда узоқ вақт ловиллаб туриши тайин. Агар бу ердаги мавжуд ҳудудий муаммолар эътиборга олинса, Тожикистондаги ислом ақидапарастларининг Эрон нусхасига қараб бичилган давлати бутун бир регионни портлатадиган детонатор бўлиб қолади.

Файз ГАЛИМОВ.
(«ПРАВДА» газетасининг 4 ноябрь сонидан).

• Режани бажарганларни қутлаймиз! • 92-ЙИЛ ҲОСИЛИ •

ИЛҒОРЛАР ИБРАТИ

Бўка районидаги Тимирязев номли жамоа хўжалиги пахтакорлари ҳам маррага етдилар.

Одамнинг табиати нозик бўлади. Ҳамиша-ҳамрўз у яхши гапнинг, ширин сўзнинг шайдосидир. Қийин кунларда далда берсангиз, озгина ютуққа эришганида мақтов сўзлар билан руҳлантирсангиз бунга нима етсин! Раис Баҳром ака бу оддий ҳақиқатни яхши билади ва унга амал қилади.

Мана бугун ҳам у барвақт тургач ўйлади. Кеча Рашид Раззоқовнинг бригадаси режа ҳисобидан сўнгги килограмм пахталарни йиғиб олаётган эди. Бугун у, албатта, маррага етган бўлиши керак. Шундай деб хаёлидан ўтказди-ю, ўша томонга ҳайда, деб шофёрига имо қилди. Йўл-йўлакай бир-икки бригадага ҳам кириб ўтди. Соат 11 ларга яқин Раззоқов бригадасига етиб борди. Рашид ака шийпон олдида жамоа аъзоларидан ким биландир суҳбатлашаётган эди. Унинг кайфияти чоғлиги шундай билиниб турарди.

— Табриклагани келдик, — деди раис.— Рашид ака билан сўрашар экан.

— Раҳмат, раис бува,— деди бригадир.

Бу орада раис пахтазорни айлангани отланди. Механизаторлар, теримчилар билан бевосита мулоқотда бўлди. Ҳазил-мутойиба гаплар айтиб, уларнинг кўнглини кўтарди. Тушлик пайтида кичкинагина йиғилиш ўтказилди. Раис бригада жамоасини хўжаликда биринчилар қатори режани бажарганликлари билан табриклади. Илғор теримчилар, механик-ҳайдовчилар номларини бирма-бир айтиб, уларга алоҳида миннатдорчилик билдирди.

Ўша куни бригада аъзолари бундан кейин ҳам суръатни бўшаштирмасликка, ҳар гектаридан яна 5 центнердан ҳосил топшириб ваъдаларини, албатта, бажаришга сўз бердилар.

Илғорларнинг ибрати бошқаларни ҳам унумли меҳнат қилишга даъват этди. Бригадалар кетидан бригадалар марра сари дадил бора бошладилар. Асрор Ҳайдаров бошлиқ жамоа ҳам биринчилардан бўлиб режани бажарганлиги ҳақида маълумот берди. Бу жамоа ҳам ҳосилдорликни 33 центнерга етказишга аҳд қилган.

Бир неча йилдирки, бу хўжалик машина теримида бошқаларга ўрнак бўлиб келмоқда. Бу ерда Аҳмад Эшонқулов, Суюн Аҳроров сингари моҳир механизаторлар бор. Улар ҳар йили машина теримида юқори кўрсаткичларга эришадилар. Бунинг боиси шундаки, улар далаларни машина теримига тайёрлаш, айниқса, ғўза баргини тўкиш ишларида шахсан ўзлари қатнашадилар. Қайси пайкалга қачон машина қўйиш ҳақида бир қарорга келишдан олдин ана шу сингари моҳир механизаторларнинг фикр-мулоҳазалари, албатта, ҳисобга олинади. Бу йил ҳам шундай қилинди. Барглар обдон тўкилиб, кўсаклар 70—80 фоиз очилганда машиналар қўйилди. Шунинг учун ҳам унумдорлик яхши бўлди. Деярли пахта ерга тўкилмади. Чунки агрегатлар ҳам яхшилаб созланган эди. Ҳозирги кунга қадар 2070 тоннадан ортиқ пахта машиналарда терилди. Аҳмад Эшонқулов, Суюн Аҳроров сингари ташаббускор ва етакчи механизаторлар уйган хирмон 150 тоннага яқинлашиб қолди. М. Қурбонов, К. Аллаев, А. Хўжаев сингари механик-ҳайдовчилар ҳам ҳамкасбларига ўрнак кўрсатдилар.

Октябрнинг учинчи ўн кунлиги бошларида районда бўлиб раис Баҳром Хўжамов билан учрашган эдик. Ўшанда Баҳром ака вазиятни чамалаб кўриб, ноябрнинг бошларида режани бажарсак керак, деб айтганди.

У пахтакорлар, тажрибакорлар, мутахассислар билан маслаҳатлашиб, ҳосил чўғини чамалаб кўриб ҳисобни тўғри олган экан. Агар 12 октябрда теримга тушилган бўлса, роса 25 кунда режа уддаланди. 2585 тонналик хирмон бунёд этилди. Ҳосилдорлик 28 центнердан ошди. Ўшанда раис ҳосилдорликни 31 центнерга етказамиз, деб айтганди.

— Ҳали ҳам мўлжал ўшами,— сўраймиз раисдан.

— Ундан ошса ошадики, кам бўлмайди,— дейди раис.— Ахир далада ҳосилимиз бор, бунинг устига озроқ инжиқлик қилганини ҳисобга олмасак, табиат ҳам тантилик қилиб турибдику. Бундан ҳам ортиқ куз обҳавоси бўладими?! Бу имкониятдан фойдаланмаслик, бор техника ва кучимизни сафарбар этиб қолган ҳосилни тезроқ териб олиш чораларини кўрмаслик — инсофсизлик бўлади! Қолаверса, бундан буёнги терадиган пахтамизнинг ҳар килоси чинакам қадрли, олтинга тенгдир! Уни ўзимиз сотамиз, кунимизга яратамиз. Бойлигимизга бойлик қўшилаверади. Яна кам деганда 250 тонна пахта йиғиб олиш режасини қилиб қўйдик.

Хўжаликда миришкор, ҳар қандай шароитда ҳам мўл ҳосил етиштиришнинг ҳаддини олган, уни йиғиб-териб олишда ҳам ўзларида етарли куч-ғайрат топа оладиган пахтакорлар, деҳқонлар кўп. Улар намунаси ҳар йилдагидек бу йил ҳам муваффақият гарови бўлди.

Н. ИСАЕВ.

СУРАТДА: жамоа хўжалиги бошқаруви раиси (чапдан) Баҳром Хўжамов бригада бошлиғи Маматжон Ҳайдаров ва механик-ҳайдовчи Шариф Ғоиповлар машина теримига ажратилган далаларда.

А. МАЛЬЦЕВ олган сурат.

ҚЎШИМЧАСИ 150 ТОННА БЎЛАДИ

Чиноз районидаги Амур Темур номли жамоа хўжалиги (собиқ «Москва») бир неча йилдан бери қатор муваффақиятларга эришиб келмоқда. Унинг қаддини дастлаб ҳозирги пайтда қўшни Навоий номли хўжалик раиси бўлиб ишлаётган Жамолиддин Ароббоев кўтарган эди. Унинг ўрнига раисликка сайланган Турғунбой Ботиров ҳам астойдил бел боғлаб ишга киришди. Мана бугун хўжалик аъзолари ўз ғалабаларини тантана қилмоқдалар.

— Давлатга 1135 тонна, режадагидан 5 тонна кўп пахта топширдик,— дейди Турғунбой Ботиров.— Машиналарда минг тоннадан зиёд пахта терилди.

— **Режанинг районда биринчи бўлиб бажарилишида моддий рағбатлантириш асосий роль ўйнаган бўлса керак?**

— Албатта. Биз бу масалага алоҳида эътибор бердик. Қўл теримига октябрь ойи ўрталарида килосига 4 сўмдан, механизаторларга эса биринчи теримда тоннасига 150, иккинчи теримда 200 сўм ҳақ тўладик. Илғор механизаторларимиздан Аҳмад Шохалилов, Бекмурод Йўлдошев, Ғулом Умаралиев, Миноғай Мустафоевларнинг ҳар бири 65—80 тоннадан пахта териб қўйишди. Ана энди, улар оладиган даромадни ҳисоблайверинг. Ундан кейин режа бажарилгани муносабати билан механизаторларнинг терган бир тонна пахталарига 500 сўмдан, теримчилар терган бир кило пахталарига 5 сўмдан ҳақ тўлаймиз. Ҳали кўрак теришга тушганимиз йўқ. Унга ҳам бериладиган ҳақ анча баракали бўлади. Бултур 3 миллион атрофида даромад қилган эдик, колхозчиларнинг даромади эса 15—20 минг сўмга борган эди. Пахтакорларга яратилган имтиёзлар, қулайликлар даромадларимизни уч-тўрт баравар ошириш имкониятини беради. Демак, эндиликда колхозчи йил бўйи меҳнат қилиб, илгаригидек доғда қолмайди: минг-минглаб пул олади. Шунингдек, колхозчиларни рағбатлантириш мақсадида режа бажарилгандан сўнг яна бир тоннадан пахта терган теримчиларга 50 килодан ун, гуруч тарқатамиз.

— **Баъзи хўжаликларда бир гектар ерни пахтадан тозалаган кишиларга 5—6 минг сўмдан ҳақ берилмоқда. Сизлар ҳам шу тадбирни қўллайсизларми?**

— Колхозчиларга ҳозир минг сўм берсак эртага ўзимизга икки-уч минг сўм бўлиб қайтишини биламиз. Чунки, давлатимиз пахта, пахтакор қадрини оширмоқда. Ҳалиги тадбирга келсак, ўз имкониятларимиз даражасида қўллаймиз. Гектарига 5 ёки 7 минг бўлар, балки ундан ҳам оширармиз, ишқилиб гектарларни кўнглимиздагидек тозалаган кишиларни ранжитмаймиз.

— **Режага қўшимча равишда яна қанча пахта бермоқчисизлар?**

— Яна 150 тонна пахта тайёрлаймиз.

Э. ҚОСИМОВ.

ЗАМИНГА ҚАЙТИШ

ПИСКЕНТ РАЙОНИДАГИ «ЎЗБЕКИСТОН» ДАВЛАТ ХЎЖАЛИГИ ҚАНДАЙ ҚИЛИБ ҚИСҚА ВАҚТ ИЧИДА ОЁҚҚА ТУРИБ ОЛДИ?

● ДАВЛАТ хўжалиги директори Раҳматхон Соипов.

ЎЗБЕК классик адабиётининг машҳур намоёндаларидан бўлган Заҳириддин Муҳаммад Бобур ўз ҳаётидаги дарбадарликка юз тутган чоғлари она юрти — Андижондан чиқиб кетаётиб Пискент заминида бир неча кун қўниб ўтган, ўзининг шоҳ асари «Бобурнома»да бу тупроқнинг саховати, ажойиб боғларининг тароватини хусусида ўта илиқ сўзларни битиб қолдирганди.

Буюк аллома бу ерда борйўғи уч кунгина турган бўлса-да, шу кичкинагина юрт табиатига маҳлиё бўлиб қолганди. Дарвоқе, аслида ҳам шундай эди. Пискент қадим-қадимдан ўзининг серҳосил далалари, мевазор боғлари, шираси тилни ёрадиган сарҳил узумлари билан серқуёш диёримизда маълум ва машҳур бўлиб келган табаррук замин ҳисобланарди. Лекин ўтган узоқ йиллар давомида пахта майдонларининг муттасил кенгайтирилиб борилаверганлиги боис қадимдан машҳур бўлган ана шу боғлар ҳам таг-томири билан қўпориб ташланди. Ўрнига пахта экилди. Бу борада, айниқса, четдан келиб районни бошқарган айрим собиқ раҳбарлар алоҳида «ташаббус» кўрсатдилар. Улар режа кетидан қувиб, халқнинг арз-додига қулоқ солмай жамики мавжуд боғларни яксон қилиб ташладилар.

Яқин ўтмишдаги аҳвол шу даражага бориб етган эдики, одамлар оддий меваларга ҳам зор бўлиб қолишганди. Ҳайриятки, бу бедодликларга вақтида чек қўйилди. Районда йўқ қилиб ташланган боғларни қайта тиклаш, аҳолининг мева, сабзавот ва полиз маҳсулотларига бўлган талабини қондириш мақсадида бундан уч йил бурун хайрли бир иш бошланди. Тошкент денгизининг жанубий қирғоғидаги жарликда фақат мева-чева, сабзавот, маҳсулотларини етиштиришга ихтисослаштирилган бутунлай янги — «Ўзбекистон» номли давлат хўжалиги ташкил этилди. Унга ёш бўлишига қарамай тадбиркорлиги ва ажойиб иш юритиш қобилияти билан Пискентга яхши танилган, малакали қишлоқ хўжалиги мутахассиси Раҳматхон Соипов директор этиб тайинланди.

Бир жиҳатдан олиб қараганда хўжаликни бутунлай янги деб ҳам бўлмасди. Сабаби бир вақтлар бу ерда бошқа бир жамоа ҳам фаолият кўрсатганди. Лекин негадир бу хўжалик ўзини оқлай олмади. Районнинг иқтисодий жиҳатдан энг қолоқ, парокандага айланган тармоғи бўлиб қолди. Бу ерда етиштирилган ҳосил сарфланган харажатларни ҳам қоплай олмасди. Вақт ўтиши билан эътиборсизлик туфайли ташкил этилган узумзорлар чакалакзорга айланиб кетганди. Аҳвол шу тариқа давом этавергач, бора-бора хўжаликда бошбошдоқчилик авжга минди. У ердаги бир вақтлар яхши ният билан ташкил этилган шарбатли ичимликлар ва вино ишлаб чиқариш заводи ҳам маблағ тополмай қолоқликка буткул юз бурганидан ўз фаолиятини тўхтатиб қўймаслик учун пойтахтдаги қайсидир йирик бир корхона ихтиёрига ўтиб кетганди. Бўлмаса мана-ман деган кўплаб мутахассислар ҳам раҳбарликнинг залварли юкини тортишга уннаб кўришган, лекин жамоани бошқаришни уддасидан чиқишолмаганди. Шу тариқа ўз-ўзини моддий жиҳатдан таъминлай олмай, охир-оқибатда бўғзидан қарзга ботиб қолганлиги боис хўжалик ҳам тарқатиб юборилган, илгари унинг тасаррудида бўлган ерлар «Пискент» давлат хўжалигининг озуқа етиштиришга ихтисослашган бўлими ихтиёрига олиб берилганди. «Ўзбекистон» давлат хўжалиги борйўғи ана шу кичкинагина бир бўлим негизида пайдо бўлди. Янги жамоа давлатдан беш юз минг сўм қарз олиб, ўз фаолиятини бошлади. Дастлабки тахминларга кўра у камида беш йил ичида ўзини ўнглаб кетиши мўлжалланганди. Чунки ялпи экин майдонлари қарийб тошлоқдан иборат эди. Бунинг устига қрим татар миллатига мансуб бўлган эски жамоанинг ишчилари ўз ватанларига кўчиб кетганлари муносабати билан ишчи кучи ҳам етишмай қолганди. Лекин шунга қарамай янги хўжалик район раҳбарларини ҳам, одамларни ҳам ҳайратга солиб, кутилмаганда дастлабки қишлоқ хўжалик йилининг ўзидаёқ дадил оёққа туриб олди. Ҳали йил якунланмасдан давлатдан олган қарзини ҳам узиб, яна қўшимча бир ярим миллион сўм даромад қилди. Аслида эса эришилган мислсиз муваффақиятлар хўжалик раҳбарининг тадбиркорлиги ва ишбилармонлиги билан боғлиқ эди. Чунки Раҳматхон ака бунгача ҳам хўжаликларда бош хосилот бўлган, район деҳқончилик саноати уюшмасига раҳбарлик қилган, жамоани бошқарган, қисқаси ҳали ёш бўлишига қарамай бой тажриба тўплаб, одамлар эътиборини қозонишга улгурганди. Шунданми кўпчилик халқ манфаатини ўйлаганлиги боис унинг ортидан ишонч билан эргашарди.

Янги хўжаликни қабул қилиб олганда ҳам шундай бўлди. Директорга эргашиб доимий яшаш ва ишлаш учун район марказидан юзлаб одамлар жамоадаги қишлоққа кўчиб келишди. Узоқ йиллар давомида ёлчиб кетмон емаган ерларга ҳақиқий деҳқонлар қадам қўйишди. Бундан ташқари Раҳматхон ака атрофидаги бошқа раҳбарлик лавозимларига ҳам энг муносиб кадрларни танлаб олди. Ёнига ўзи каби ишбилармонларни тўплади. Улар билан ҳамжиҳатликда хўжалик иқтисодиётини ривожлантиришга зўр берди. Бусиз дастлабки йилнинг ўзидаёқ жамоани оёққа турғазиш ҳақиқатдан жуда узоқ бўлган гап эди. Чунки бундан уч йил илгари мева-сабзавот ва полиз маҳсулотларига давлатнинг қарз сифатида тўлайдиган қандайдир тийинлари билан одамларни тўқ қилиш, уларнинг манфаатдорликларини оширишнинг омилларини топиб бўлмасди.

Раҳматхон ака хўжаликни қабул қилиб олган йилиёқ жумҳуриятдан ташқарига чиқишга интилди. Бунга эришди ҳам. Россиянинг узоқ ўлка ва шаҳарлари билан маҳсулот айрибошлаш ва иқтисодий ҳамкорлик қилиш бўйича шартномалар тузилди. Кутилган мақсадга эришиш учун шубҳасиз одамларга биринчи навбатда қулай шарт-шароит лозим эди. Энг аввало мана шу масалага жиддий эътибор берилди. Қишлоқдаги илгари фаолияти бутунлай тўхтаб қолган барча маиший, маданий ва умумий овқатланиш соҳасига оид хизмат кўрсатиш турлари қайта тикланди. Айни вақтда ҳосил бермай қўйган токзорлар текисланиб, ўрнида янги боғлар ташкил этишга киришилди. Ишкомлар янгиланиб, техника кучидан оқилона фойдаланиш учун экин майдонлари яхлитланди. Бир вақтлар собиқ Вахрушев номли давлат хўжалиги ҳисобида бўлган, кейинчалик етарли маҳсулот ололмаганлиги туфайли пойтахтдаги қайсидир йирик корхона тасарруфига ўтиб кетган вино ва шарбатли ичимликлар ишлаб чиқариш заводи ҳам Раҳматхон аканинг қатъий талаби билан яна янги хўжалик ихтиёрига қайтариб олинди.

● ХЎЖАЛИК вино ишлаб чиқариш заводи муҳандиси Улуғбек Ёрматов ишчилар Ҳамид Абдуллаев ва Аким Бекировлар билан.

Узумзорлар, полиз ва сабзавот майдонлари ижара ҳамда оила пудрати асосида ишловчи кишиларга шартнома асосида бўлиб берилди. Ерларга оддий ҳандалакдан тортиб, булғор қалампиригача экилди. Эрта пишар тарвуз ва қовун уруғларидан қадалди. Анорзор нокзор, беҳи ва олхўризорлар барпо этилди. Пухта ўйланган режа билан бошланган хайрли ишлар эндиликда ўз самарасини бермоқда. Мана, уч йилдирки, Пискент аҳолиси райондаги касалхона ва болалар боғчалари давлат хўжалигининг ўнлаб тур маҳсулотлари билан таъмин этилмоқда. Дастлабки йил сара кўчатлардан ташкил топган боғлар ҳам ҳосилга кира бошлади. Маҳсулотлардан вилоятимизнинг кўплаб шаҳар ва районлари аҳолиси ҳам баҳраманд бўлмоқдалар. Шартнома асосида Россиянинг ўнлаб шаҳар ва қишлоқларига ҳам ёз неъматларини жўнатиб туриш йўлга қўйилган. Пишиқчилик маҳалида юкхоналарига совутгич мосламалари ўрнатилган «МАЗ», «КамАЗ» ва «Алка» маркали машиналар хўжаликдан аримайди.

● ШЛАКОБЛОКДАН ғишт ишлаб чиқариш цехи директори ўринбосари Икром Рустамов ишчи Бахтиёр Саловатов билан суҳбатлашмоқда.

Маҳсулотларнинг айрим турларини жумҳурият темир йўл тармоғининг Пискентга қўшни Ўртачирчиқ районидаги Кучлик станциясидан вагонларга ортиб жўнатиш йўлга қўйилган. Бунинг эвазига нақд пулдан ташқари турли қурилиш материаллари ва хўжалик аҳли манфаати учун зарур бўлган айрим камёб маҳсулотларни олиш имкониятлари ҳам яратилган. Бу эса ўз навбатида жамоа меҳнат аҳлининг яшаш шароитини кун сайин яхшилаб боришда мислсиз имкониятлар истиқболини очиб бермоқда. Бундан руҳланган одамлар яна ҳам сидқидилдан меҳнат қилишяпти.

Дастлабки йилда 1,5 миллион сўм даромад қилиб, оёққа туриб олган хўжаликнинг бу борадаги ўтган йилги даромади 6 миллион сўмдан ошиб кетди. Ишлаб чиқаришдан келаётган фойданинг йил сайин ўсиб бораётганлиги туфайли хўжалик ҳудудидаги қишлоқлар ҳам тобора жамол очиб бормоқда. Ҳозир жамоага ташриф буюрган киши уни бундан уч йил олдинги ҳолатига сира ҳам таққослай олмайди. Чор атроф бутунлай ўзгариб кетган. Текис асфальтланган равон йўллар атрофида кишилар учун янги-янги замонавий уйлар қад кўтармоқда. Ҳар бирининг олдида қарийб 10—15 сотихдан томорқаси бўлган уйлар қуриб битказилгач, пешма-пеш одамларга тақдим этилади. Мактаб, икки қаватли болалар боғчаси, клуб, алоқа бўлими, амбулатория ва озиқ-овқат ҳамда аралаш моллар дўконларининг фаолияти талаблар даражасида йўлга қўйилган. Чойхона ва ошхоналар хизматидан ҳам аҳоли миннатдор. Гарчи анча олисдан бўлса-да, хонадонларга табиий газ қувурлари тортиб келинмоқда. Хўжалик ва район аҳолисини қишда ҳам қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан таъминлаб туриш мақсадида катта сиғимли омборхона қурилиши жадал давом эттирилмоқда. Ўтган йили фойдаланишга топширилган цементли ғишт ишлаб чиқариш заводи ҳозир бир кеча-кундузда белгиланганидан ҳам зиёд қурилиш хом ашёсини ишлаб чиқармоқда. Қарийб 200 бошдан зиёд қорамол учун мўлжаллаб қурилаётган замонавий лойиҳа асосидаги молхона фойдаланишга топшириш арафасида турипти. Пиёз қуритиш, майиз ва қоқи тайёрлаш цехлари қурилиши ҳам бошлаб қўйилган. Қишда ҳам маҳсулот етиштириш мақсадида янги иссиқхоналар қуриш истиқболдаги режаларнинг олдинги қаторида турипти. Бор-йўғи уч йил ичида бундай имкониятларни қўлга киритиш, албатта, ҳазилакам иш эмас.

Хўжалик раҳбари етиштирилган маҳсулотни мўмай пул қилишни ҳам, қаерга, нима учун қанча маблағ сарфлашни ҳам яхши билади. Аввало унинг ўзи ҳисоб-китобни бошқалардан кўра афзалроқ уддалай олганлиги туфайли хўжалик иқтисодиёти жадал ўсиб бормоқда. Бир килограмм узум учун давлат жорий этган нарх билан шунча миқдордаги узумдан чиқадиган шарбат баҳосини хомчўт қилиб ҳисоблаб кўрган директор ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитида иккинчи йўлни танлади. Чунки узум шарбатининг бир литри ҳозирги кунда 67 сўм туради. Бунинг учун эса хўжаликда имконият бор. Шу мақсадда ихтисослаштирилган завод ишлаб турипти. Агар тайёрланган мусаллас четга сотиладиган бўлса бу йил кўзланаётган 80 миллион сўмлик даромад 1,5—2 ҳиссага ортиши эҳтимолдан ҳоли эмас. Шунинг учун ҳам бу йил 1627 тонна ўрнига 1781 тонна қилиб ортиғи билан адо этилган режадаги узумнинг ҳаммаси шарбатга айлантирилди. 12 тур маҳсулот бўйича белгиланган барча режалар ҳам ортиғи билан адо этилди. Даромаднинг ҳам юқори бўлиши кутилмоқда. Чунки соҳибкорларнинг ҳар бирига тузган шартномалари бўйича режадан ортиқча топширилган ҳар килограмм узумлари учун хўжалик қўшимча равишда 6 сўмдан пул тўлади. Боғбонлар ҳозирги ҳисоб-китобларга қараганда бу йил ўртача 35—40 минг сўмдан даромад қилишлари маълум бўлиб турипти. Йиллик кўрсаткич, айниқса, уста боғбон Жефер Шерфиддинов бошқарган бўлимда анча юқори бўлди. Мазкур жамоадаги биргина Ҳикматилла Мансурхонов бошлиқ ижарачилар режадаги 195 ўрнига 328 тонна ҳосил етиштирдилар.

Шундай қилиб бир вақтлар машҳур бўлган, кейинчалик эса пахта яккаҳокимлиги туфайли йўқ қилиб юборилган боғлар яна ўз ҳолига, ўз заминига қайтаяпти. Уларни тиклаш учун «Ўзбекистон»ликлар астойдил ҳаракат қилишмоқда.

Иброҳим ТОШЕВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

СУРАТЛАРДА: (чапдан ўнгга) 1. Қурилиш кўлами тобора кенгаймоқда. 2. «Камалак» номли болалар боғчасида. 3. Ферманинг илғор молбоқарлари Қудрат Каримов ва Фарҳод Жўраевлар иш пайтида.

● Режани бажарганларни қутлаймиз! ●

● БУ расмлар А. Икромов номли жамоа хўжалигида олинган. 1. Олтинчи бригада карам пайкалларида. 2. Пудратчилар Шавкат Тошпўлатов ва Муаттархон Тошпўлатовалар. 3. Хўжалик омборчиси Бахтиёр Усмонов.

Суратчи Ҳ. СОЛИҲОВ.

92-ЙИЛ ҲОСИЛИ

„ШАРҚ“ ДАЛАЛАРИДА

РАЙОН «Шарқ» деҳқончилик комбинати далаларини айланиб, мутахассислар, тажрибакорлар, оддий деҳқонлар билан мулоқотда бўлиб, қандай қилиб ютуққа эришилганлиги билан қизиқар эканмиз, мақолани рақамлар, исм, фамилиялар билан қалаштириб ташлашдан тийилишга, кўпроқ қишлоқ хўжалигига раҳбарлик қилишнинг янги қирралари, деҳқончиликда жорий этилаётган илғор усуллар, янгиликлар, тажрибалар нималардан иборат эканини илғаб олишга ҳаракат қилдик.

ДЕҲҚОННИНГ ЎЗИ БИЛАДИ

ЗАМОН ўзгарди, одамлар ўзгарди. Уларнинг дунёқараши, фикри-зикри ўзгарди. Ҳар ким қайси лавозимда ишлашидан қатъий назар, масалага қилинадиган ишнинг пировард натижасию, иқтисоди қандай бўлишини ҳисобга олиб қарайдиган бўлиб қолди.

«Шарқ» деҳқончилик комбинати бош директори, фан номзоди Эркин Қосимов билан суҳбатлашганимда бу ҳақиқатга яна бир бор ишонч ҳосил қилдик.

Бир вақтлари район раҳбарлари, мутахассислари хўжаликларида бўлишганида нуқул икки гапнинг бирида, нега мўлжалдаги ерга экин экилмади, ҳосилни йиғиштириб олишга қачон киришасизлар? Нима учун кам маҳсулот топширияпти, деб қийин-қистовга олишарди. Ҳозир эса ундай эмас. Раҳбарлар хўжаликларда бўлишганида, энг аввало, сизларга қандай ёрдам зарур, қандай камчиликларингиз бор, деб сўрашади. Бу деҳқоннинг кўнглини тоғдек кўтаради. У ўз бурчини, қаерга нима экишни, қандай парвариш қилишни яхши билади. Кўнглини сўраганликлари учун эса хурсанд бўлиб кетиб, бир ғайратига ўн ғайрат қўшилади. Иложи бўлса камчиликка йўл қўймасликка ҳаракат қилади.

— Биласиз, — дейди Эркин ака, — у вақтларда «фонд» деган гап бўларди. Деҳқонга керакли асбоб-ускунаю, ресурслар, техникалар шу фонд бўйича тақсимланарди. Ҳозир ундай гаплар йўқ. Ўзимиз учун ўзимиз ҳаракат қилаяпмиз. Комбинатимиз ихчамлашиб қолган. Бор-йўғи 17 киши ишлаймиз. Бизнинг асосий вазифамиз — колхоз ва совхозлардаги кемтик жойларни билиб олиб, деҳқонга ёрдам бериш, ўрни келганда йўл-йўриқ кўрсатиб, маслаҳатлар бериш, энг муҳими эса деҳқонни серҳосил, истиқболли; иқлим шароитига мос уруғликлар билан таъминлашдир. Бу бир. Шу мақсадда уруғчилик идораси билан қатъий алоқа ўрнатганмиз. Улар яратган, тавсия қиладиган уруғликларни даланинг ўзига бориб кўрамиз. Ҳосилдорлиги, сифатини текширамиз. Яхшилигига ишонч ҳосил қилингач, буюртма берамиз. Мана бу йил кўпчилик ерда помидор яхши бўлмади. Лекин бизда дуруст бўлди. Чунки помидорнинг энг яхши навини танлаб экдик. Бошқа экинлар ҳосили ҳам ёмон бўлмади. Яна бир қилаётган ишимиз бу — деҳқон етиштирган маҳсулотни харидорларга вақтида етказиб беришда кўмаклашиш. Пишиқчилик кезларида шаҳар «тўйиб» қолади. Тайёрловчилар, таъминловчилар маҳсулотни «ерга уриб» олмаймиз, деб тихирлик қилишади. Ана шунда бизнинг вакилларимиз ишга киришадилар. Бошқа давлатлар, дейлик, Русиянинг турли шаҳарларига бориб, харидор топиб келишади. Ё қимматга пуллаймиз, ёки деҳқон учун керакли буюмларга алмаштириб берамиз. Ана шу тарзда фаолиятимиз кўлами кенгайиб боради. Деҳқон ҳам хурсанд. Биз ҳам воситачилик қилганлигимиз учун олинадиган фойдадан бир қисми ҳисобига тирикчилик қиламиз. Ана шунақа гаплар.

Эркин ака деҳқончиликнинг истиқболи ва келгусидаги режалар ҳақида яна кўп гапларни айтди...

Биз эса далага чиқиб, бевосита моддий бойлик яратаётганлар меҳнати билан танишишга ошиқдик.

ЭГАЛИК ҲИССИ

«ЎЗБЕКИСТОН» жамоа хўжалиги ярим йиллик ҳисобот йиғилишида бўлганимда район ҳокими Жамил Маликов шундай деган эди:

— Биз сизларга ундай ишланглар, бундай ишланглар, деб ўргатмаймиз. Қайси усул маъқул бўлса, шуни танлаб, шу усулда ишлаганларингиз маъқул...

Ҳоким бу гапни бежиз айтмаганди. Чунки хўжаликда мана бир неча йилдирки, оила пудрат усули жорий этилиб, яхши натижаларга эришилмоқда. Ҳозир бундай пудратчилар сони 400 дан ошиб кетди. Ерга эгалик ҳиссини туйган деҳқонлар унинг ҳар қаричини эъзозлаб, тўйдириб боқиб, экинни вақтида экиб, юқори ҳосил олмоқдалар. Бу йилги қийин шароитда ҳам улар омилкорлик билан ишладилар. Бу хўжалик ҳозиргача режасини 120 фоизга етказиб бажарди. 3600 тоннадан ортиқ маҳсулот топширди.

— Сабзавотнинг айрим хиллари уруғини деҳқонларимизнинг ўзлари етиштиряптилар, — дейди хўжалик бош агрономи Додақўзи Каримов. — Кўчат тайёрлашга ҳам алоҳида эътибор беришяпти. Алмашлаб экишни эса қатъий назорат қилиб боряпмиз. Селитра солинаверганидан ерларимиз қотиб кетиб, «иш»дан чиқиб қолаёзган эди. Бу иллатдан қутилаяпмиз. Икки йилдирки, фақат маҳаллий ўғитдан фойдаланаяпмиз. Уни чиритиб, ерга соляпмиз. Хўжалигимизда чорвачилик ҳам салмоқли ўринни эгаллайди. Ер эса кам. Бор йўғи 260 гектарни озуқа экинлари учун ажратганмиз. Сабзавот ва бошқа экинлар учун 160 гектар ер қолган. Бу ерда «тиним йўқ». Йил бўйи икки марта ҳосил оламиз. Учинчи марта эса оралиқ экинлари экяпмиз. Давр талаби, тақозоси билан буғдой экишни ҳам йўлга қўйдик. Ўтган йили 32 гектардан 40 центнердан ҳосил олдик. Бу йил 42 гектарга экиб қўйдик.

ЭПИНИ БИЛСАНГ ИП УЗИЛМАС

МАЪЛУМКИ, бу йил об-ҳаво паст келиб, ёғингарчилик кўп бўлиб, аксарият жойларда узумга кул тушиб кетди. Ҳосил яхши бўлмади. Ирғиб-чириб, оқиб кетди. Лекин, кўпни кўрган, тажрибали деҳқонлар, соҳибкорлар бор жойда тадбиркорлик билан иш юритилди. Узум ҳосили ҳам сақлаб қолинди. Бу ўринда «Наврўз» жамоа хўжалигини назарда тутяпмиз. Жамоа хўжалиги ишлаб чиқаришининг фахрийси, тажрибали деҳқон Қўчқор Умаров раислик қилган кезларида ташландиқ, тепалик ерлар ўзлаштирилиб узумзорлар кенгайтирилган эди. Шогирдлари устоз ишини давом эттирдилар. Узумчиликка ихлос қўйганлар кўпайди. Ҳозирги пайтда колхозда токзорлар 20 гектардан ортиқ майдонни эгаллайди.

— Ана шу ерлардан, — дейди хўжалик бош агрономи Фатхулла Саидов. — Режа бўйича 900 тонна узум топширишимиз керак эди. Биз 907 тонна топширдик.

— Қандай қилиб бунга эришдинглар?

— Яхшиси, Муҳит акам гапириб бера қолсинлар.

Муҳит Зуҳуров боғдорчилик бригадасининг бошлиғи. Бу жамоа салкам 500 тонна узум топширди.

— Тўғри, қийин бўлди. — дейди Муҳит ака, — лекин, биз эпини қилиш учун маҳоратимизни, тажрибамизни ишга солдик. Халқда, эпини билсанг, ип узилмас, деган нақл бор. Ҳар бир ҳомтокни вақтида ўтказиш ҳаракатини қилдик. Ҳомтокдан сўнг олтингугуртни маромида сепиб турдик. Дори сепилгандан сўнг ҳам хотиржамликка берилмадик. Чунки, айрим пайтларда ёмғир ёғиб, дорини ювиб кетди. Қайта дорилашга ҳам тўғри келди. Оз-моз майдонларимизга кул оралади, лекин, асосий ҳосилни сақлаб қолдик.

Сабзавотчилик соҳасида ҳам Муҳит ака сингари ўз ишининг миришкори, устаси бўлган деҳқонлар кўп бу хўжаликда. Шунинг учун ҳам режа барвақт уддаланди. 3 минг тоннадан ортиқ маҳсулот топширилди. Ҳосилдорлик 300 центнерданга тўғри келди. Помидорнинг «Ўзбекистон», «ТМК» навлари экилганди. Деярли касалланмади. 350 центнердан ҳосил олинди. Тўра Шомаҳмудов, Худойберди Файзиев, Пирмат Нурматов бошлиқ бригадалар, айниқса, яхши натижаларга эришдилар.

«ЕРТОК ҚИЛМОҚЧИМАН»

ШУ ЙИЛ эрта баҳорда «Назарбек» жамоа хўжалигининг директори Тўлқин Хожи Алихўжа ўғли олдига новчагина, қотмадан келган кекса бир деҳқон кириб келди. Қўшни хўжаликдан эканлигини айтди. Сизнинг жамоа хўжалигингизда ишлашни ихтиёр қилдим.

Директор оддий деҳқондан чиқиб раҳбарликка кўтарилган, одамларнинг қалбини яхши тушунадиган, дарду ҳасратларига эринмай қулоқ соладиган одамлардан эмасми, у деҳқоннинг кўнглини кўтарди.

— Майли, сизни ишга қабул қиламиз, — деди у. — Кўпроқ деҳқончиликнинг қайси тури билан шуғулланасиз?

— Ҳаммасига уриниб кетаверамиз, — деди деҳқон, — Лекин яхши ният билан «Қизил ҳусайни», «тойипи» узумлардан ўзим қўлбола кўчак тайёрлаб қўйган эдим. Агар майли десангиз, олиб келаман. Озроқ ер ажратилса, токзор қиламан.

— Маъқул, — деди директор.

Ана шундан сўнг деҳқон бола-чақаси билан ишга киришиб кетди.

— Экканкўчатларимнинг деярли ҳаммаси тутиб кетди, — дейди Умаржон ака Ражабов. — Иложи бўлса ерток қилмоқчиман. Ўзингиздан қолар гап йўқ. Темирбетон устунлар симбағазлар ҳам қимматлашиб кетди. Бир томони шуни ҳам ўйлаяпман. Иккинчидан, бу усулда ўстирилганда токлар кўтарилмайди. Новдалари ер бағирлаб ётади. Теги серкесак бўлса яхши қиздиради. Ҳосилни яхши пиширади, сершира бўлади. Новдалари ҳам қип-қизил бўлиб етилади. Ер токка касал ҳам тушмайди.

Биз борган кунимиз Умаржон ака фарзандлари, куёви ва бошқа оила аъзолари билан биргаликда сабзи ҳосилини кавлаётган эди. Хирмонга барака тиладик. Умаржон аканинг тадбиркорлиги, ишбилармонлиги, албатта, кўпчиликнинг манфаати йўлида қиладиган ишлари яхши самара беришига умид боғлаб, улар билан хайрлашдик.

50 ФОИЗНИНГ ФОЙДАСИ

«ИТТИФОҚ» хўжалигида агроном бўлиб ишлаётган Азимхон Абдуллажонов Акмал Икромов номли жамоа хўжалигига раис бўлиб келгач кўп ўйлади. Хўжалик ўтган йилни 339 минг сўм зиён билан якунланган эди. Бу аҳволда узоққа бориб бўлмайди. Қандай қилиб бўлмасин, иқтисодни тиклаб олиш керак. Бунинг учун эса энг аввало, одамларни рағбатлантириш йўлидан бориш шартга ўхшалди. Лекин қандай қилиб? Фаоллар, тажрибакорлар билан маслаҳатлашар экан, миясига бир фикр келди раиснинг. Ахир биз сабзавоткорларга режадаги маҳсулотнинг 50 фоизини ўзимиз тасарруф қилишимизга рухсат берилганку! Буни деҳқонларимиз ҳам яхши билишади. Нега бу имкониятдан фойдаланмаймиз?

— Гап шу, — деди раис. — Ҳар бир жамоа режадаги маҳсулотнинг 50 фоизини хўжалик омборига топширгандан сўнг қолган 50 фоиз маҳсулотни ўзи хоҳлаган ерига олиб бориб кўтарган нархда сотсин. Бунинг учун монеълик қилмаймиз. Лекин маҳсулотни сотгандан сўнг ундан тушган пулни шу маҳсулотлар харид нархидан озроқ қимматроққа ҳисоблаб бу пулни колхоз ҳисобига, кассасига топширсин. Қолган пули ўзиники. Мана дейлик, бир деҳқон ўзига қолган маҳсулотни 40 минг сўмга пуллади. Бу пулнинг маълум бир қисмини хўжаликка топширгач, салкам 25—30 минг пул ўзига қоладида!

Албатта, кейинги йили яна ҳам яхши ишлашга ҳаракат қилади.

Раис жорий қилган бу янгилик пудратчиларни руҳлантириб юборди.

ҲАР БИР ЭКИННИНГ ЎЗ МИРИШКОРИ БОР

ДЕҲҚОН борки, унинг ўзига хос услуби, ихлос қўйган экини, бошқаларникидан фарқ қиладиган тажрибаси бўлади. Шунинг учун ҳам бир деҳқоннинг майлини ҳисобга олиш керак. Унга ер бериб, экин тақсимланганда бу ҳақда пухта ўйлаб кўриш шарт.

Дейлик помидор экини. Кўплар касаллик тушиб кетишидан хавфсираб уни экишни хоҳламайди. Агар сиз шунда деҳқонга экасан деб мажбур қилиб эктирсангиз помидор барибир қаровсиз қолади. Ер исроф бўлиши мумкин, — дейди хўжалик бош агрономи Нажмиддин Хўжаев.

Нажмиддин бу гапни бежиз айтмаётганлигини Мирзоид Набиев бошлиқ олтинчи бригаданинг турп экилган пайкалига бошлаб борганида яхшироқ тушуниб олдим. Дала айланиб, экин ҳосилини кўздан кечириб, деҳқонларнинг миришкорлигига тан бердик. Пайкаллардаги ҳар бири катта пиёладек-пиёладек келадиган кўмкўк турп ҳосиллари атайлаб бир жойга тўп қилиб уюб териб қўйилгандек эди. Синчиклаб кўздан кечирдик. Ҳосилнинг уч қисмидаги илдизигина тупроқ ичида. Қолган тана қисми ер устида. Очиғи, бу усулни мен биринчи кўришим эди. Гапириб беришди. Бу усулда турп етиштирилганда эринмаслик керак. Кўп меҳнат талаб қилади. Уруғ яхшилаб тайёрланган тупроқ устига қўлда қадаб чиқилади. Униб чиқиб, ниҳоллар кўрингач ён атрофидаги ўт-ўланлар олиб ташланиб, ниҳолнинг ўзи қолдирилиб, атрофи тозаланиб, тараб қўйилади. Ана шундан сўнг вақти-вақти сув, ўғит бериб турилса бўлгани. Ҳосил бўлиб беради.

Агрономнинг айтишига қараганда пиёз, саримсоқ пиёзи ҳам шу усулда етиштирилса ҳосили бўлиқ ва сифатли бўлади. Патак илдизи ерга ёпишиб олса бўлгани! Назаримда тупроқ ичида пиёз, саримсоқ пиёз етиштирилганда қисилиб, баъзида лой орасида қолиб, яхши ривожланмайди. Очиқда эса ўғитдан, сувдан яхши баҳра олиб, танасини қўйиб яхши семиради.

Амалда кўрдик. Яхши тажриба, яхши усул! Бизнингча, бу усулни кенг қўллашни ўйлаб кўриш керак.

«ЮЗИМИЗ ЁРУҒ БЎЛАДИ»

ЗАНГИОТАЛИКЛАР эришилган ютуқлар билан мағрурланмайдиган, хотиржамликка берилмайдиган, бугун кечагидан, эртага эса бугунгидан унумлироқ меҳнат қилишни, эл дастурхонини иложи борича тўкин қилишни ўзларининг инсоний бурчи деб ҳисоблайдиган, ва ана шу мақсад йўлида ҳар қандай қийинчиликларни енгишга қодир бўлган деҳқонлардир.

Режа бажарилган бўлишига қарамай далаларда иш қизғин. Кечки карам, сабзи, турп, шолғом ҳосили йиғиштириб олинмоқда. Кузги экинлар парвариш қилинаётир.

— Режани бажармаган бор йўғи 3 та хўжалик қолди, — деб айтган эди район ҳокими Жамил Маликов, — Лекин улар ҳам, албатта, бажаришади.

Бу ўринда гап «Мустақиллик», «Қорасув», Навоий номли хўжаликлар тўғрисида бораётганлигини билиб олдим. Улар юқори зонада жойлашган. Иқлим шароити, тупроқ таркиби пастки зоналарникидан фарқ қилади. Бу зоналарда кўпроқ кечки сабзи, карам ва бошқа сабзавот экинлари ҳосили яхши бўлади. Шу ҳисобга улар режаларни бироз кечикиброқ бажарадилар.

Биз ўзининг бутун умрини деҳқончиликка, ер билан «сир»лашишга, мўл-кўллик яратишга бахшида этаётган «Мустақиллик» давлат хўжалигининг директори Тожихон опа Мелибоева билан суҳбатлашдик. Ҳозиргача бу хўжалик 2800 тоннадан ортиқ маҳсулот топширибди. Бу ерда кечки сабзи ҳосили, айниқса, мўл бўлибди. Ҳозир кавланяпти. Ҳар гектаридан 20—25 тоннадан хирмон кўтариляпти.

— Албатта, режани уддалаймиз, эл олдида юзимиз ёруғ бўлади, — дейди Тожихон опа. — Бунинг учун имконият бор. Ҳали далада ҳосил мўл.

Зоир Ниёзов етакчилик қилаётган Навоий номли колхоз экин майдонлари шаҳарга туташиб кетган. Ер камайган, шундай бўлишига қарамай хўжалик деҳқонлари тадбиркорлик билан иш юритяптилар. Ҳар бир қарич ердан яхши самара олиш йўлларини қидиряптилар. Ва бунга эришяптилар. Режа 80 дан ошди, 90 га яқинлашмоқда. Кечки экинлар ҳосилини йиғиштириб олиш жадал боряпти. Марра яқин қолди. Қорасувликлар ҳам бўш келмаяптилар.

...Ўша куни ҳамма хўжаликларга бориб, бирма-бир далаларни айланиб чиқиш имконияти бўлмади. Лекин, борган хўжаликларимиз, суҳбатлашган одамларимиз, учрашган деҳқонларимиз тимсолида барча зангиоталикларнинг фидойилиги-ю, жасоратларини яққол тасаввур этдик.

Н. РИХСИЕВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

МАРРАГА ЕТГАНЛАР

ОҲАНГАРОН САБЗАВОТИ: 52 МИНГ ТОННАДАН ОШДИ

РАЙОН деҳқонлари сабзавотчиликдаги муаммоларни бартараф этишга ҳаракат қилиб, мўл ҳосил етиштирдилар ва уни ўз вақтида йиғиб, эл дастурхонига етказиб бериш учун астойдил ҳаракат қилдилар. Бугун шуни мамнуният билан айтиш кераккки, район сабзавот топшириш режасини муваффақиятли адо этди. Ҳозиргача топширилган сабзавот 52 минг тоннадан ошди.

Айниқса, «Ўзбекистон» хўжалиги сабзавоткорлари фидойилик кўрсатиб ишладилар. Бу хўжалик биринчилар қаторида маррага етиб келган эди. Шундан сўнг ҳам иш сусаймади. «Ўзбекистон»ликларнинг уйган сабзавот хирмонлари 9 минг тоннадан ошиб кетди. «Бирлик» жамоа хўжалиги шу кунгача 2176 тонна, «Ангрен» хўжалиги — 3579 тонна сабзавот топширди.

Сабзавот пайкалларида меҳнат қизғин давом этмоқда. Кечки экинлар ҳосили пешма-пеш йиғиштирилиб олинаётир ва айни пайтда кузги экинларни парвариш қилиш ҳам унутилаётгани йўқ.

Оҳангаронликлар ўз имкониятларини чамалаб кўриб яна 5 минг тонна сабзавот топширишга сўз бердилар.

«ШОЛИКОР»НИНГ ЮТУҒИ

ҚИРМИЗИ ДОН етиштиришнинг ўзи бўлмайди. Сув кечиб ишлашга тўғри келади. Агротехника тадбирлари маромида амалга оширилиб, қийинчиликлар ақл-идрок билан енгилсагина, шолидан мўл ҳосил олиш мумкин бўлади. Бекобод районидаги Эгамназар Хатамов етакчилигидаги «Шоликор» давлат хўжалиги деҳқонлари бу йилги шароитда ҳам моҳирона меҳнат қилдилар. Мўл ҳосил етиштирдилар. Уни ўриб-йиғиб олишга мавжуд комбайнлар тўла сафарбар этилди. Яхши иш шароити яратилди. Натижада хўжалик ҳозиргача 3 минг гектар майдонга экилган шолининг ҳар гектаридан 55 центнердан ҳосил йиғиб олди, ялпи хирмон 8500 тоннага етди. Режа ошиғи билан бажарилди. Бу ютуққа Ҳусанбой Мирзаев бошлиқ бўлим шоликорлари катта ҳисса қўшдилар. Улар 737 гектар ердан 3500 тоннага етказиб шоли топширдилар. Режани анча ошириб бажардилар. Эркин Жониқулов бригадаси энг юқори ҳосил олди. Ҳар гектардан 60 центнердан топширилди. Ўрим-йиғимда механизаторлардан Қолдибой Пирмаев, Иброҳим Салимбоев сингари азаматлар, айниқса, ибрат кўрсатдилар. Хўжаликда шоли ўрим-йиғими давом этмоқда.

А. ДАВРОНОВ.

СПОРТ

«XX АСР ҚАЙТА ЎЙИНИ» НИҲОЯСИГА ЕТДИ

БЕЛГРАДДА америкалик гроссмейстер Роберт Фишер билан Борис Спасский (Франция) ўртасидаги учрашув 30-партияда 11-жаҳон чемпионининг ғалабаси (10:5) билан тугади. Оқ доналарни сурган Спасский 28-юришдаёқ мағлубиятга учраганлигини тан олди.

Шунга қарамай «XX аср қайта ўйини» деб овоза бўлган бу учрашувнинг беш миллион долларлик ютуқ жамғармаси иккига бўлинади. Бироқ ғолиб Фишер 3 миллион 350 минг доллар олади. Спасский эса 1 миллион 650 минг доллар билан «кифояланади».

Муҳаррир Н. НАСИМОВ.

ЭЪЛОНЛАР, БИЛДИРУВЛАР

ТАШКИЛОТ
АВТОСЕРВИС УЧУН
ҚУЙИДАГИ УСКУНАЛАРНИ СОТАДИ:

«ЭЛДИС—1010, 1200» мувозанатлаш дастгоҳлари;
енгил автомобиллар учун кўтаргичлар;
ғилдиракларнинг жойлашувини ростловчи стенд;
шиналарни ўрнатиш ва бўшатиб олиш;
электр вулканизатор;
«Кастрол», «САЕ» фирмаларида чиқарилган автомобиль мойлари ва бошқа ускуналар.

МАНЗИЛИМИЗ: 700099, Тошкент шаҳри, Амир Темур кўчаси, 118-уй, 607-хона.
ТЕЛЕФОНЛАР: (3712) 34-25-81, 34-66-44.

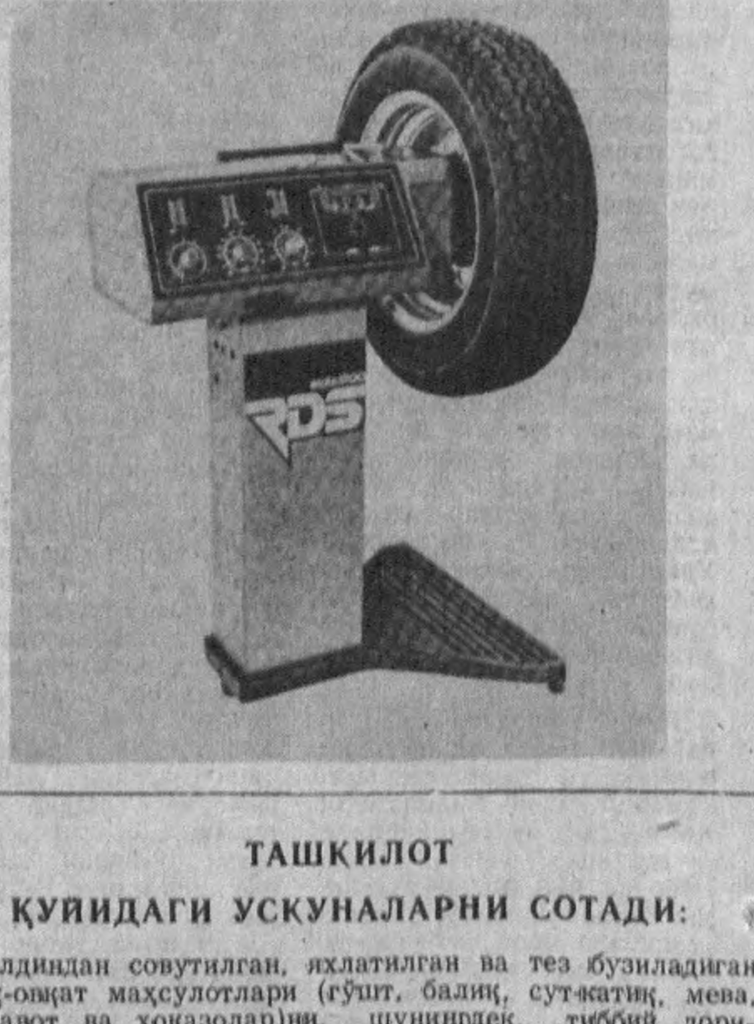

ТАШКИЛОТ
ҚУЙИДАГИ УСКУНАЛАРНИ СОТАДИ:

Олдиндан совутилган, яхлатилган ва тез бузиладиган озиқ-овқат маҳсулотлари (гўшт, балиқ, сут-қатиқ, мева, сабзавот ва ҳоказолар)ни, шунингдек, тиббий дори-дармонларни ташишга мўлжалланган ЗИЛ-4331 шассисидаги ОдАЗ-47093 рефрижераторли автомобили ва ОдАЗ-4709 изотермик (ҳароратни бирдай сақлайдиган) автомобиль. Ташиладиган юк оғирлиги: ОдАЗ-47093 да — 5 тонна, ОдАЗ-4709 да — 5,5 тонна; кузовининг саҳни — 10,35 квадрат метр, ҳажми — 19,72 куб метр. ЗИЛ-645 автомобилининг двигатели (дизели). «Термо-Кинг» фирмаси (АҚШ)нинг совутиш қурилмаси.

МАНЗИЛИМИЗ: 700099, Тошкент шаҳри, Амир Темур кўчаси, 118-уй, 607-хона.
ТЕЛЕФОНЛАР: (3712) 34-25-81, 34-66-44.

Тошкент ҳақиқати

МУАССИСЛАР: ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИ ВА «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ЖУРНАЛИСТЛАР ЖАМОАСИ.

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Телефонлар:

ХАТЛАР ВА ОММАВИЙ ИШЛАР БЎЛИМИ — 33-40-48.
АХБОРОТ, ЭЪЛОНЛАР ВА ТИЖОРАТ БЎЛИМИ — 33-99-15

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт матбаачилик концернининг босмахонаси. 700000, Тошкент, ГСП, Ленинград кўчаси, Газета офсет усулида А—2 форматида босилади. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Нашр кўрсаткичи: Г-457. Индекс: 64672. Босишга топшириш вақти — 20.30. Босишга топширилди — 21.00. 31730 нусха босилади.